

Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (viies koda)

26. november 2015*

Riigiabi — Digitaaltelevisioon — Abi maapealse digitaaltelevisiooni kasutuselevõtuks Hispaania äärealadel ja vähem linnastunud piirkondades — Otsus, millega abi tunnistatakse siseturuga osaliselt kokkusobivaks ja osaliselt kokkusobimatuks — Mõiste „ettevõtja” — Majandustegevus — Eelis — Üldist majandushuvi pakkuv teenus — Konkurentsi moonutamine — ELTL artikli 107 lõike 3 punkt c — Hoolsuskohustus — Mõistlik tähtaeg — Õiguskindlus — Võrdne kohtlemine — Proportsionaalsus — Subsidiiaarsus — Õigus saada teavet

Kohtuasjas T-461/13,

Hispaania Kuningriik, esindaja: *abogado del Estado* A. Rubio González,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: É. Gippini Fournier, B. Stromsky ja P. Němečková,

kostja,

mille ese on nõue tühistada komisjoni 19. juuni 2013. aasta otsus 2014/489/EL riigiabi SA.28599 (C 23/2010 (ex NN 36/2010, ex CP 163/2009)) kohta, mida Hispaania Kuningriik andis maapealse digitaaltelevisiooni kasutuselevõtuks äärealadel ja vähem linnastunud piirkondades (väljaspool Castilla-La Manchat) (ELT L 217, lk 52),

ÜLDKOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president A. Dittrich (ettekandja), kohtunikud J. Schwarcz ja V. Tomljenović,

kohtusekretär: vanemametnik J. Palacio González,

arvestades kirjalikus menetluses ja 11. märtsi 2015. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

otsuse

Vaidluse taust

- 1 Käesolev kohtuasi käsitleb meetmeid, mida Hispaania ametivõimud rakendasid Hispaanias analoogringhäälingult digitaalringhäälingule ülemineku raames kogu Hispaania territooriumil, välja arvatud Castilla-La Mancha (Hispaania) autonoomses piirkonnas. Digiteerimine, mida saab tehniliselt teostada maapealsete platvormide, satelliit- või kaabelplatvormide või juurdepääsu kaudu lairiba internetile, võimaldab raadiosageduste ulatuse tõhusamat kasutamist. Digitaalringhäälingus on telesignaal segajate suhtes vastupidavam ja sellele võib lisada rea täiendavaid teenuseid, mis annavad programmile lisaväärtust. Muu hulgas võimaldab digiteerimise protsess saada nii-öelda „digitaalset dividendi” ehk vabu sagedusi, sest digitaaltelevisiooni tehnoloogiad katavad kitsamat spektrit kui analoogtehnoloogiad. Nende eeliste tõttu ongi Euroopa Komisjon alates aastast 2002 Euroopa Liidus digiteerimist julgustanud.
- 2 Hispaania Kuningriik kehtestas vajaliku õigusliku raamistiku, et edendada analoogringhäälingult digitaalringhäälingule ülemineku protsessi, jõustades eelkõige 14. juuni 2005. aasta seaduse 10/2005 kiireloomuliste meetmete kohta, mille eesmärk on edendada maapealset digitaaltelevisiooni ja kaabeltelevisiooni liberaliseerimist ning toetada pluralismi (Ley 10/2005 de Medidas Urgentes para el Impulso de la Televisión Digital Terrestre, de Liberalización de la Televisión por Cable y de Fomento del Pluralismo, *BOE* nr 142, 15.6.2005, lk 20562, edaspidi „seadus 10/2005”), ja kuninga 29. juuli 2005. aasta dekreediga 944/2005, millega kiidetakse heaks riiklik maapealse digitaaltelevisiooni tehniline kava (Real Decreto 944 /2005 por el que se aprueba el Plan técnico nacional de la televisión digital terrestre, *BOE* nr 181, 30.7.2005, lk 27006, edaspidi „kuninga dekreet 944/2005”). Kõnealuse kuninga dekreediga seati riigi ringhäälinguorganisatsioonidele kohustus katta oma vastaval territooriumil levialaga eraõiguslike operaatorite puhul 96% elanikkonnast ja avalik-õiguslike ringhäälinguorganisatsioonide puhul 98% elanikkonnast.
- 3 Analoogtelevisioonilt digitaaltelevisioonile ülemineku haldamiseks jaotasid Hispaania ametivõimud riigi territooriumi kolmeks eraldiseisvaks piirkonnaks:
 - I piirkonnas, mis katab 96% Hispaania elanikkonnast ja mida peeti kaubanduslikult tulusaks, kandsid digitaaltelevisioonile ülemineku kulud avalik- ja eraõiguslikud ringhäälinguorganisatsioonid;
 - II piirkonnas, mis katab vähem linnastunud piirkondi ja äärealasid, mida esindab 2,5% Hispaania elanikkonnast, ringhäälinguorganisatsioonid digiteerimisse ei investeerinud, kuna puudus kaubanduslik huvi, mistõttu rakendasid Hispaania ametivõimud riiklikku rahastamist;
 - III piirkonnas, mis katab 1,5% Hispaania elanikkonnast, välistab pinnavorm digitaallevi maapealse edastamise, mistõttu valiti satelliitplatvorm.
- 4 Hispaania ministrite nõukogu 7. septembri 2007. aasta otsusega võeti vastu riiklik maapealsele digitaaltelevisioonile ülemineku kava, millega rakendatakse kuninga dekreediga 944/2005 ette nähtud riiklikku tehnilist kava. Kõnealune kava jaotas Hispaania territooriumi 90-ks tehniliseks üleminekuprojektiks ja määras iga projekti puhul kindlaks analoogringhäälingu lõppemise kuupäeva. Kava eesmärk oli katta maapealse digitaaltelevisiooni levialaga sama suur hulk Hispaania elanikkonnast kui see oli aastal 2007 analoogtelevisiooni puhul, st rohkem kui 98% elanikkonnast.

- 5 Kuna kohustused, mis puudutasid elanikkonna katmist maapealse digitaaltelevisiooniga (vt eespool punkt 2), ähvardasid kaasa tuua selle, et kaetakse väiksem osa Hispaania elanikkonnast kui see, mis oli kaetud eelnenud analoogtelevisiooniga, oli vaja tagada televisiooni levimine II piirkonnas. Käesolev kohtuasi käsitlebki üksnes seda riiklikku rahastamist, mida Hispaania ametivõimud võimaldasid maapealse digiteerimisprotsessi toetamiseks kõnealuses piirkonnas.
- 6 Hispaania tööstus-, turismi- ja kaubandusminister võttis 29. veebruaril 2008 vastu otsuse, mille eesmärk oli parandada elektroonilise side taristut ja määrata kindlaks infoühiskonna arendamiseks tehtavate toimingute kriteeriumid ning rahastamise jaotus vastavalt kavale nimetusega „Plan Avanza”. Selle otsuse alusel heaks kiidetud eelarve anti osaliselt kasutada televisiooni digiteerimiseks II piirkonnas.
- 7 Juulist kuni novembrini 2008 toimus digiteerimine II piirkonnas erinevate lisade kaudu 2006. aasta kehtivatele raamlepingutele, mille allkirjastasid tööstus-, turismi- ja kaubandusminister ning Hispaania Kuningriigi autonoomsed piirkonnad Plan Avanza raames. Peale nende lisade sõlmimist kandis tööstus-, turismi- ja kaubandusminister raha autonoomsetele piirkondadele, kes katsid toiminguga seotud muid kulusid iseenda eelarvevahenditest.
- 8 Hispaania ministrite nõukogu otsustas 17. oktoobril 2008 eraldada täiendavaid rahalisi vahendeid selleks, et laiendada maapealse digitaaltelevisiooni levialaga katmist ja viia see lõpule üleminekukavade raames, mis pidid saama ellu viidud 2009. aasta esimeses pooles. Rahalised vahendid eraldati pärast seda, kui tööstus-, turismi- ja kaubandusministri ning autonoomsete piirkondade vahel allkirjastati 2008. aasta detsembris uued raamlepingud maapealsele digitaaltelevisioonile ülemineku riikliku kava rakendamiseks. 29. mail 2009 kiitis ministrite nõukogu heaks kriteeriumid, mille alusel jaotatakse maapealsele digitaaltelevisioonile ülemineku seotud tegevuste rahastamiseks määratud vahendeid.
- 9 Pärast maapealse digitaaltelevisiooni leviala laiendamist käsitlevate 2008. aasta raamlepingute lisade allkirjastamist ja kõnealuste raamlepingute ning nende lisade avaldamist *Boletín oficial del Estado's* (Hispaania riigi ametlik väljaanne) alustasid autonoomsed piirkonnad leviala laiendamise toimingutega. Sellega seoses korraldasid nad hankemenetlusi või usaldasid nende korraldamise eraõiguslikele ettevõtjatele. Teatud juhtudel palusid autonoomsed piirkonnad tegeleda leviala laiendamisega maakondadel.
- 10 Reeglina korraldati Hispaanias kahte liiki hankemenetlusi. Esiteks toimusid hankemenetlused leviala laiendamiseks, millega tehti edukale pakkujale ülesandeks pakkuda toimivat maapealse digitaaltelevisiooni võrku. Sellega seoses tuli täita ülesandeid, mille hulka kuulusid võrgu väljatötamine ja käitamine, signaali edasikandmine, võrgu kasutuselevõtmine ja vajalike seadmete tarnimine. Teised hankemenetlused puudutasid elektroonilise side seadmete tarnimist.
- 11 Aastatel 2008 ja 2009 investeeriti II piirkonna leviala laiendamisse riigieelarvest kokku ligikaudu 163 miljonit eurot, millest osa tööstus-, turismi- ja kaubandusministri poolt autonoomsetele piirkondadele soodustingimustel antud laenudena, ja kuueteistkümne puudutatud autonoomse piirkonna eelarvetest ligikaudu 60 miljonit eurot. Lisaks sellele rahastasid leviala laiendamist 3,5 miljoni euro ulatuses maakonnad.
- 12 Alates 2009. aastast tuli teise etapina pärast maapealse digitaaltelevisiooni leviala laiendamise lõpetamist II piirkonnas teatud autonoomsetel piirkondadel korraldada teisi hankemenetlusi või sõlmida hankemenetlusteta lepingud laiendamise käigus digiteeritud ja kasutusele võetud seadmete käitamiseks ja hooldamiseks. Käitamiseks ja hooldamiseks aastatel 2009–2011 hankemenetluste kaudu antud rahaliste vahendite kogusumma oli vähemalt 32,7 miljonit eurot.

- 13 18. mail 2009 esitas Euroopa satelliitplatvormi operaator SES Astra komisjonile kaebuse, mis käsitles Hispaania ametivõimude väidetavat riigiabikava seoses üleminekuga analoogtelevisioonilt digitaaltelevisioonile II piirkonnas. Kõnealuse ettevõtja sõnul sisaldas see meede teatamata jäetud abi, mis tõi väidetavalt kaasa konkurentsimoontuse maapealsete ja satelliitringhäälinguplatvormide vahel.
- 14 29. septembri 2010. aasta kirjaga teatas komisjon Hispaania Kuningriigile oma otsusest algatada ELTL artikli 108 lõikes 2 sätestatud ametlik uurimismenetlus kõnealuse abi suhtes kogu Hispaania territooriumil, välja arvatud Castilla-La Mancha autonoomses piirkonnas, mille puhul algatati eraldi menetlus (edaspidi „menetluse algatamise otsus“). Euroopa Liidu Teatajas 14. detsembril 2010 avaldatud menetluse algatamise otsuses (ELT C 337, lk 17) kutsus komisjon asjassepuutuvaid isikuid üles esitama meetme kohta oma selgitusi.
- 15 Olles saanud selgitused Hispaania ametivõimudelt ja teistelt asjassepuutuvatelt isikutelt, võttis komisjoni 19. juunil 2013 vastu otsuse 2014/489/EL riigiabi SA.28599 (C 23/2010 (ex NN 36/2010, ex CP 163/2009)) kohta, mida Hispaania Kuningriik andis maapealse digitaaltelevisiooni kasutuselevõtuks äärealadel ja vähem linnastunud piirkondades (väljaspool Castilla-La Manchat) (ELT L 217, lk 52, edaspidi „vaidlustatud otsus“), mille resolutsioon näeb ette järgmist:

„Artikkel 1

Maapealse televisiooniplatvormi operaatoritele maapealse digitaaltelevisiooni võrgu kasutuselevõtmiseks, hooldamiseks ja käitamiseks II piirkonnas ebaseaduslikult antud riigiabi, millega Hispaania [Kuningriik] rikkus ELi toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3, on siseturuga kokkusobimatu, välja arvatud abi, mis anti kooskõlas tehnoloogilise neutraalsuse kriteeriumiga.

Artikkel 2

Artiklis 1 osutatud kava alusel antavat abi ei käsitata riigiabina, kui see vastab andmise ajal tingimustele, mis on sätestatud nõukogu määruse (EÜ) nr 994/98 artikli 2 kohaselt vastu võetud määruses, mis abi andmise ajal kehtib.

Artikkel 3

1. Hispaania [Kuningriik] nõuab artiklis 1 osutatud kava alusel antud siseturuga kokkusobimatu abi maapealse digitaaltelevisiooni operaatoritelt tagasi, olenemata sellest, kas nad said kõnealuse abi otse või kaudselt.

2. Tagasinõutavatelt summadelt arvestatakse intressi alates päevast, mil need anti abisaajate käsutusse, kuni summa tagasimaksmiseni.

3. Intress arvutatakse liitintressina vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004 V peatükile.

4. Hispaania [Kuningriik] tühistab alates käesoleva otsuse teatavakstegemise kuupäevast kõik artiklis 1 osutatud kava kohased väljamaksmata jäänud abimaksud.

Artikkel 4

1. Artiklis 1 osutatud kava alusel antud abi nõutakse tagasi viivitamata ja tõhusalt.

2. Hispaania [Kuningriik] tagab käesoleva otsuse rakendamise nelja kuu jooksul alates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

3. Hispaania [Kuningriik] esitab komisjonile kahe kuu jooksul alates käesoleva otsuse teatavakstegemisest järgmise teabe:

- a) artiklis 1 osutatud kava alusel abi saanud abisaajate loetelu ja igale abisaajale kava kohaselt antud abi kogusumma jaotises 6.2 esitatud kategooriate kaupa;
- b) igalt abisaajalt tagasinõutava abi kogusumma (põhisumma ja intress);

[...]

Artikkel 5

Käesolev otsus on adresseeritud Hispaania Kuningriigile.”

- 16 Vaidlustatud otsuse põhjendamiseks leidis komisjon esiteks, et erinevad riigi tasandil vastu võetud õigusaktid ning tööstus-, turismi- ja kaubandusministeeriumi ja autonoomsete piirkondade vahel sõlmitud ja muudetud lepingud moodustasid maapealse digitaalteleviseiooni leviala laiendamisel II piirkonnas rakendatava abikava aluse. Praktikast rakendasid autonoomsed piirkonnad Hispaania valitsuse suuniseid maapealse digitaalteleviseiooni leviala laiendamise suhtes (vaidlustatud otsuse põhjendus 91).
- 17 Teiseks tõdes komisjon, et kõnealust meetet tuli pidada riigiabiks ETL artikli 107 lõike 1 tähenduses. Kuna meetet rahastati riigieelarvest ja teatud autonoomsete piirkondade ning maakondade eelarvetest, oli tegemist abi andmisega riigi ressurssidest. Komisjoni hinnangul on televiseiooniülekanne võrkude laiendamine majandustegevus ja see ei ole seotud avaliku võimu eesõiguste teostamisega. Maapealse digitaalteleviseiooni platvormi operaatorid on otsesed abisaajad, samas kui võrguoperaatorid, kes osalesid leviala laiendamisega seotud hankemenetlustes, on kaudsed abisaajad. Eelis, mida viimati mainitud operaatorid sellest meetmest said, oli valikuline, sest sellisest meetmest saab kasu üksnes ringhäälingusektor ja selles sektoris puudutab see meede vaid ettevõtjaid, kes tegutsevad maapealse platvormi turul. Vaidlustatud otsuse kohaselt tõid Hispaania ametivõimud oma parima ja ainsa näitena välja Baskimaa (Hispaania) juhtumit, väites, et vastavalt Euroopa Kohtu poolt 24. juuli 2003. aasta kohtuotsuses *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg* (C-280/00, EKL, EU:C:2003:415) kehtestatud kriteeriumidele riigiabi antud ei ole. Komisjoni hinnangul ei olnud aga täidetud esimene selle kohtuotsuse tingimus, mille kohaselt peab abi saav ettevõtja tegelikult täitma avaliku teenuse osutamise kohustusi ning need kohustused peavad olema täpselt määratletud. Lisaks sellele ei olnud täidetud ka selle kohtuotsuse neljas kriteerium, kuna ei olnud tagatud, et autonoomse piirkonna kulud oleks üldistes huvides võimalikult väiksed. Komisjon leiab, et kuna satelliitringhäälingu platvorm ja maapealse ringhäälingu platvorm konkureerivad teineteisega, siis meetmega, mis puudutab maapealse digitaalteleviseiooni kasutuselevõttu, käitamist ja hooldamist II piirkonnas, moonutatakse nende kahe platvormi vahelist konkurentsi. Samuti mõjutas kõnealune meede liidusisest kaubandust (vaidlustatud otsuse põhjendused 94–141).
- 18 Kolmandaks tõdes komisjon, et kõnealust meetet ei saa pidada siseturuga kokkusobivaks riigiabiks vastavalt ETL artikli 107 lõike 3 punktile c, sõltumata asjaolust, et meede oli suunatud täpselt määratletud ühist huvi pakkuva eesmärgi saavutamisele ja et ta oli mõõnnud turutõrke olemasolu. Komisjon leiab, et kuna kõnealune meede ei vasta tehnoloogilise neutraalsuse põhimõttele, ei ole see meede proportsionaalne ega kujuta endast sobivat vahendit selleks, et tagada tasuta levitatavate kanalite kättesaadavus II piirkonna elanikele (vaidlustatud otsuse põhjendused 148–171).
- 19 Neljandaks leidis komisjon, et kuna maapealse platvormi käitamist ei olnud avaliku teenusena täpselt määratletud, ei saa kõnealust meetet õigustada ETL artikli 106 lõike 2 alusel (vaidlustatud otsuse põhjendus 172).

- 20 Viiendaks märkis komisjon, et kõnealune meede ei ole olemasolev abi, sest tegemist on muudatusega, mis mõjutab esialgse korra sisu. Hispaania ametivõimud oleksid seepärast pidanud sellest abist teavitama (vaidlustatud otsuse põhjendused 173–175).
- 21 Kuuendaks täpsustas komisjon erinevaid olukordi, mil Hispaania ametivõimud peavad kõnealuse abi otsestelt ja kaudsetelt abisaajatelt tagasi nõudma (vaidlustatud otsuse põhjendused 179–197).

Menetlus ja poolte nõuded

- 22 Hispaania Kuningriik esitas 30. augustil 2013 Üldkohtu kantseleisse käesoleva hagi.
- 23 Samal päeval esitas Hispaania Kuningriik Üldkohtu kantseleisse eraldi dokumendina ajutiste meetmete kohaldamise taotluse, milles ta palus sisuliselt Üldkohtu presidendil peatada vaidlustatud otsuse kohaldamine. 16. oktoobri 2013. aasta kohtumäärusega Hispaania vs. komisjon (T-461/13 R, EU:T:2013:545) jäeti see taotlus rahuldamata ja määrati kohtukulude kandmise otsuse tegemine edaspidi.
- 24 Asociación española de televisiones digitales privadas, autonómicas y locales (Asodal) esitas 29. novembril 2013 taotluse astuda menetlusse Hispaania Kuningriigi nõuete toetuseks. Taotlus jäeti rahuldamata 24. veebruari 2014. aasta kohtumäärusega Hispaania vs. komisjon (T-461/13, EU:T:2014:109).
- 25 Ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal otsustas Üldkohus (viies koda) avada suulise menetluse.
- 26 Üldkohus palus 2. mai 1991. aasta kodukorra artiklis 64 ette nähtud menetlust korraldavate meetmete raames komisjonil esitada dokumente. Komisjon täitis selle nõude ette nähtud tähtaja jooksul.
- 27 Poolte kohtukõned ja vastused Üldkohtu küsimustele kuulati ära 11. märtsi 2015. aasta kohtuistungil.
- 28 Hispaania Kuningriik palub Üldkohtul:
- tühistada vaidlustatud otsus;
 - mõista kohtukulud välja komisjonilt.
- 29 Komisjon palub Üldkohtul:
- jätta hagi rahuldamata;
 - mõista kohtukulud välja Hispaania Kuningriigilt.

Õiguslik käsitlus

- 30 Hispaania Kuningriik esitab hagi põhjendamiseks viis väidet. Esimeses neist väidab ta, et komisjon rikkus ELTL artikli 107 lõiget 1 seetõttu, et ta tuvastas vääralt riigiabi olemasolu. Teine väide, mis on esitatud teise võimalusena, puudutab asjaomase väidetava abi kokkusobivust siseturuga. See tugineb ELTL artikli 106 lõikes 2 ja artikli 107 lõike 3 punktis c sätestatud lubavate tingimuste rikkumisele. Kolmandas väites viitab Hispaania Kuningriik menetlusnormide rikkumisele. Neljas väide, mis on esitatud kolmanda võimalusena, puudutab nõuet abi tagasi nõuda ja see tugineb õiguskindluse, võrdse kohtlemise, proportsionaalsuse ja subsidiaarsuse põhimõtete rikkumisele. Viiendas väites viitab Hispaania Kuningriik neljanda võimalusena teabe saamise põhiõiguse rikkumisele.

Esimene väide ELTL artikli 107 lõike 1 rikkumise kohta

- 31 Hispaania Kuningriik väidab, et komisjon rikkus ELTL artikli 107 lõiget 1 seetõttu, et ta tuvastas riigiabi olemasolu. Tema sõnul, esiteks, ei tegelenud asjaomased üksused mingisuguse majandustegevusega, teiseks, ei olnud kõnealune meede valikuline, vaid kujutas endast üldist majandushuvi pakkuvat teenust, ning kolmandaks ei moonutanud see meede konkurentsi.

Esimene väiteosa, mis tugineb majandustegevuse puudumisele

- 32 Hispaania Kuningriik väidab, et II piirkonnas maapealse digitaalteleviseiooni võrgu käitamine autonoomsete piirkondade, riigi osalusega äriühingute ja maakondade poolt vastas avaliku võimu pädevuste teostamisele ja see ei olnud majandustegevus. Nende ainus huvi oli rahuldada maapiirkondade elanike vajadusi, mitte aga tegutseda turul. Seega ei saa neid kvalifitseerida ettevõtjateks ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses.
- 33 Kõigepealt olgu meenutatud, et abi kvalifitseerimiseks riigiabiks ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses peavad olema täidetud kõik selles sättes ette nähtud tingimused. Esiteks peab olema tegemist riigi sekkumisega või abi andmisega riigi ressurssidest. Teiseks peab see sekkumine ähvardama kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust. Kolmandaks peab see andma selle saajale teatud eeliseid, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist. Neljandaks peab see kahjustama või ähvardama kahjustada konkurentsi (vt kohtuotsus, 17.12.2008, Ryanair vs. komisjon, T-196/04, EKL, EU:T:2008:585, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 34 Käesolev väiteosa puudutab neist tingimustest konkreetsemalt kolmandat, mille kohaselt loetakse riigiabiks selline sekkumine, mis võib oma vormist sõltumata otseselt või kaudselt soodustada ettevõtjaid või mida tuleb pidada majanduslikuks eeliseks, mida kasusaajast ettevõtja tavalistes turutingimustes ei oleks saanud (vt kohtuotsus, 2.9.2010, komisjon vs. Deutsche Post, C-399/08 P, EKL, EU:C:2010:481, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 35 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et ettevõtja mõiste hõlmab konkurentsioiguse valdkonnas mis tahes majandustegevust teostavat üksust, sõltumata tema õiguslikust vormist ja rahastamisviisist. Majandustegevus on igasugune tegevus, mis seisneb kaupade või teenuste pakkumises teatud turul (vt kohtuotsus, 10.1.2006, Cassa di Risparmio di Firenze jt, C-222/04, EKL, EU:C:2006:8, punktid 107 ja 108 ning seal viidatud kohtupraktika). See, kas tegevus on majandustegevus või mitte, ei sõltu sellest, kas seda teostaval üksusel on eraõigusliku või avalik-õigusliku isiku staatus, ega ka mitte tegevuse kasumlikkusest (vt kohtuotsus, 19.12.2012, Mitteldeutsche Flughafen ja Flughafen Leipzig-Halle vs. komisjon, C-288/11 P, EKL, EU:C:2012:821, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 36 Kohtupraktika kohaselt ei ole avaliku võimu teostamisega seotud tegevus majanduslikku laadi tegevus, mis õigustaks EL toimimise lepingu konkurentsieeskirjade kohaldamist (vt selle kohta kohtuotsused, 19.1.1994, SAT Fluggesellschaft, C-364/92, EKL, EU:C:1994:7, punkt 30 ja 31, ja 16.12.2010, Madalmaad ja NOS vs. komisjon, T-231/06 ja T-237/06, EKL, EU:T:2010:525, punkt 93).
- 37 Mis puudutab avaliku võimu teostamise võimalikku mõju juriidilise isiku kvalifitseerimisele ettevõtjaks liidu konkurentsioiguse tähenduses, siis tuleb märkida, et asjaolu, et üksus teostab osa oma tegevuste puhul avalikku võimu, ei takista iseenesest selle üksuse kvalifitseerimist ettevõtjaks liidu konkurentsioiguse tähenduses tema ülejäänud majandustegevuse osas. Tegevuse kvalifitseerimine avaliku võimu teostamiseks või majandustegevuseks peab toimuma asjaomase üksuse iga tegevuse osas eraldi (vt selle kohta kohtuotsus, 1.7.2008, MOTOE, C-49/07, EKL, EU:C:2008:376, punkt 25 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 38 Seega tuleb kontrollida, kas kõnealune tegevus oli seotud avaliku võimu teostamisega, nagu väidab Hispaania Kuningriik, või oli tegemist majandustegevuse teostamisega.

- 39 Kõigepealt tuleb kõnealuse tegevuse määratlusega seoses tõdeda, et vaidlustatud otsuse artikli 1 kohaselt seisnes see tegevus maapealse digitaalteleviseiooni võrgu kasutuselevõtmises, hooldamises ja käitamises II piirkonnas autonoomsete piirkondade, riigi osalusega äriühingute ja maakondade poolt. Kuivõrd Hispaania Kuningriik toob esile asjaolu, et tema ainus huvi oli rahuldada maapiirkondade elanike vajadusi, kuna kõnealuses piirkonnas tuli tagada telesignaali levi, siis tuleb meenutada, et riigiabi valdkonnas ei piisa riigipoolsete sekkumistega taotletavast eesmärgist selleks, et välistada nende kvalifitseerimine „abiks” ELTL artikli 107 tähenduses. Nimelt ei erista see artikkel riigipoolseid sekkumisi nende põhjuste või eesmärkide alusel, vaid määratleb neid nende mõju põhjal (vt kohtuotsus, 22.12.2008, *British Aggregates vs. komisjon*, C-487/06 P, EKL, EU:C:2008:757, punktid 84 ja 85 ning seal viidatud kohtupraktika). Järelikult komisjon kõnealuse tegevuse määratlemisel ei eksinud.
- 40 Selleks, et teha kindlaks, kas kõnealune tegevus sellisena, nagu see on määratletud vaidlustatud otsuses, oli seotud avaliku võimu teostamisega või oli tegemist majandustegevusega, tuleb kontrollida, kas see tegevus on oma laadi, eesmärgi ja tegevuse suhtes kehtivate normide tõttu seotud avaliku võimu teostamisega või on sellel majandustegevusele iseloomulikud tunnused, mis õigustavad liidu konkurentsieeskirjade kohaldamist (vt kohtuotsused, 18.3.1997, *Diego Cali & Figli*, C-343/95, EKL, EU:C:1997:160, punktid 16, 18 ja 23 ning seal viidatud kohtupraktika, ja 28.2.2013, *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas*, C-1/12, EKL, EU:C:2013:127, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 41 Komisjon tõdes vaidlustatud otsuse põhjendustes 97–99, et kõnealune tegevus kujutas endast majandustegevust samal alusel, kui muudel juhtudel, kus kohalikud ametivõimud haldasid taristuid. Tema hinnangul on turg olemas, kui on ettevõtjaid, kes kõnealust teenust osutavad või kellel on võimalik seda teha. Komisjon leidis, et maapealse digitaalteleviseiooni võrgu käitamine ei ole riigi eesõigus ja et see ei ole tegevus, mida saab teostada üksnes riik. Asjaomased teenused ei ole sellised, mida üldjuhul osutavad ametivõimud, ja need on oma laadilt majanduslikud, mida tõestab ka asjaolu, et I piirkonna turul tegutses mitu ettevõtjat. Lisaks märkis komisjon, et üks Euroopa satelliitide operaator oli hankemenetluses osalemise kaudu huvitatud nende teenuste osutamisest II piirkonnas ning et kõnealune tegevus puudutas vaid üleriigiliste ja piirkondlike erakanalite edastamist.
- 42 Arvestades eespool punktis 40 viidatud kohtupraktikast tulenevaid ettevõtja mõistet puudutavaid kriteeriume, kinnitavad need kaalutlused õiguslikult piisavalt, et kõnealune tegevus ei ole oma laadi, eesmärgi ja tegevuse suhtes kehtivate normide tõttu seotud avaliku võimu teostamisega, vaid sellel on majandustegevusele iseloomulikud tunnused. Mitte ükski Hispaania Kuningriigi esitatud argument ei võimalda kinnitada, et komisjon oleks kõnealuse tegevuse majandustegevuseks kvalifitseerimisel eksinud.
- 43 Nimelt esiteks, kuivõrd Hispaania Kuningriik rõhutab, et maapealse digitaalteleviseiooni leviala laiendamist viisid ellu riigi osalusega äriühingud, kes tegutsesid ametivõimudele omase „tööriistana”, tuleb märkida, et seoses konkurentsieeskirjade võimaliku kohaldamisega tuleb eristada olukorda, kus riik teostab avalikku võimu, ja olukorda, kus ta teostab tööstuslikku või kaubanduslikku laadi majandustegevust, mis seisneb kaupade või teenuste pakkumises teatud turul. Siinkohal ei ole oluline, kas riik tegutseb otse ametivõimuks oleva organi kaudu või üksuse kaudu, millele ta on andnud eri- või ainuõigused (vt kohtuotsused *Diego Cali & Figli*, punkt 40 eespool, EU:C:1997:160, punktid 16 ja 17 ning seal viidatud kohtupraktika, ja 12.7.2012, *Compass-Datenbank*, C-138/11, EKL, EU:C:2012:449, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika). Lisaks tuleb meenutada, et asjaolu, et mingit tegevust võib teostada eraõiguslik ettevõtja, on kaudne tõend, mis võimaldab asjaomase tegevuse kvalifitseerida majandustegevuseks (kohtuotsus, 24.10.2002, *Aéroports de Paris vs. komisjon*, C-82/01 P, EKL, EU:C:2002:617, punkt 82).
- 44 Teiseks, mis puudutab Hispaania Kuningriigi argumente, et ei ole olemas turgu, kus pakutaks teenust, mille eesmärk on tagada igäühe õigus saada audiovisuaalset televisioonisidet, siis tuleb märkida, nagu komisjongi vaidlustatud otsuse põhjendustes 97 ja 99 tõdes, et digitaalse võrgu kasutuselevõtmise teenuse turg oli Hispaanias olemas. Esiteks on selge, et üks Euroopa satelliitide operaator oli

2008. aastal Kantaabrias (Hispaania) korraldatud hankemenetluses osalemise kaudu huvitatud kõnealuse teenuse osutamisest II piirkonnas. Teiseks järeldeb digitaalse võrgu kasutuselevõtmise turu olemasolu Hispaanias sellest, et I piirkonnas teostasid seda tegevust eraõiguslikud ettevõtjad.

- 45 Kolmandaks, seoses sellega, et Hispaania Kuningriik rõhutab, et asjaomased ettevõtjad ei saanud selle tegevuse eest mingit majanduslikku vastusooritust, piisab, kui meenutada, et see, kas asjaomane tegevus on majanduslikku laadi, ei sõltu asjaolust, et erainvestor on valmis seda tegevust teostama samadel tingimustel, ega selle tegevuse kasumlikkusest (vt selle kohta kohtuotsus *Mitteldeutsche Flughafen ja Flughafen Leipzig-Halle vs. komisjon*, punkt 35 eespool, EU:C:2012:821, punkt 50). Pealegi ei takista teenuste tasuta osutamine selle tegevuse kvalifitseerimist majanduslikuks (kohtuotsus, 23.4.1991, *Höfner ja Elser, C-41/90, EKL, EU:C:1991:161*, punktid 19–23). Asjaolu, mida kinnitab ka Hispaania Kuningriik, et autonoomsete piirkondade tegevuskavad ei muutnud kuidagi digiteeritud edastuskeskuste omandit – st need jäid avalik-õiguslikeks -, ei oma kõnealuse tegevuse kvalifitseerimisel mingit tähtsust.
- 46 Neljandaks väidab Hispaania Kuningriik, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 99 ja 50. joonealuses märkuses esitatud komisjoni kaalutus, mille kohaselt puudutas II piirkonnas digitaalvõrgu kasutuselevõtt autonoomsete piirkondade, riigi osalusega äriühingute ja maakondade poolt üksnes üleriigiliste ja piirkondlike kanalite edastamist, ei vasta tõele. Selle seisukohaga ei saa nõustuda. Nimelt tuleb tõdeda, et kuninga dekreediga 944/2005 pandi riigi ringhäälinguorganisatsioonidele kohustus katta oma vastaval territooriumil levialaga 96% elanikkonnast erasektori puhul ja 98% elanikkonnast avaliku sektori puhul (vt eespool punkt 2). Kuigi on tõsi, et I ja II piirkond hõlmasid 98,5% Hispaania elanikkonnast ja et seega riigi ringhäälinguorganisatsioonidele pandud kohustus katta avaliku sektori puhul nende vastaval territooriumil levialaga 98% elanikkonnast ei kohustanud neid katma tervet II piirkonda, tagas selline levialaga katmise kohustus siiski peaaegu kogu kõnealuse piirkonna jaoks juurdepääsu riiklikele kanalitele, kuna III piirkonna pinnavorm välistas digitaallevi maapealse edastamise (vt eespool punkt 3).
- 47 Järelikult ei saa käesoleva väite esimese osaga nõustuda.

Teine väiteosa, mis tugineb majandusliku eelise puudumisele ja üldist majandushuvi pakkuva teenuse olemasolule

- 48 Hispaania Kuningriik väidab, et kõnealune meede ei ole valikuline, sest Hispaania õigusnormide kohaselt on raadio- ja teleringhäälingu võrkude käitamine üldist majandushuvi pakkuv teenus. Tema sõnul ei saanud asjaomased üksused mingit majanduslikku eelist ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses, kuna eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuses *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (EU:C:2003:415)* Euroopa Kohtu poolt esitatud kriteeriumid olid täidetud. Lisaks sellele ei andnud komisjon mingit hinnangut sätete alusel, mille ta ise on vastu võtnud ja mis käsitlevad üldist majandushuvi pakkuva teenuse olemasolu. Hispaania Kuningriigi sõnul oli Hispaanias analoogtelevisioonilt digitaaltelevisioonile üleminekul II piirkonnas kulusid arvesse võttes kõige tõhusam lahendus maapealne digitaaltelevisioon, mida kinnitas ka 2007. aasta juulis koostatud uuring. Uuringu kohaselt oli leviala laiendamine 96%-lt 100%-le elanikkonnast satelliitide kaudu kulukam, kui maapealne lahendus. Komisjon seda uuringut põhjalikult ei analüüsinud ja käsitles vaid Baskimaa autonoomse piirkonna juhtumit.
- 49 Kõigepealt tuleb tõdeda, et Hispaania Kuningriik väidab kõnealuse meetme valikulisuse puudumist seetõttu, et tema sõnul kujutas see teenus endast üldist majandushuvi pakkuvat teenust. Tuleb meenutada, et see, kas asjaomane teenus kujutab endast üldist majandushuvi pakkuvat teenust, on kriteeriumina sõltumatu sellest, mis puudutab riigiabi valikulisust ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses. Nimelt, olgugi et see, kas asjaomane teenus kujutab endast üldist majandushuvi pakkuvat teenust, on

majandusliku eelise olemasolu hindamisel asjakohane element, puudutab meetme valikulisus nõuet, mille kohaselt peab riigiabi soodustama teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist (vt eespool punkt 33).

- 50 Kuna Hispaania Kuningriik ei ole kuidagi toetanud väidet, et kõnealune meede ei soodusta teatud ettevõtjaid, tuleb tõdeda, et käesolevas väiteosas väidab ta sisuliselt seda, et kõnealune meede ei anna sellest kasu saajatele ühtegi majanduslikku eelist ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses. Tema hinnangul tuvastas komisjon ekslikult majandusliku eelise olemasolu, kui ta leidis, et eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuses *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg* (EU:C:2003:415) esitatud neli kriteeriumi ei olnud käesoleval juhul täidetud.
- 51 Tuleb meenutada, et eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuses *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg* (EU:C:2003:415) leidis Euroopa Kohus, et riigi sekkumine ei kuulu ELTL artikli 107 lõike 1 kohaldamisalasse, kui see on käsitletav hüvitisena, mis on tasu abi saanud ettevõtjate poolt avaliku teenuse osutamise kohustuse täitmise eest, mistõttu ei saa need ettevõtjad tegelikult rahalist soodustust ja see sekkumine ei anna nendele ettevõtjatele paremat konkurentsipositsiooni võrreldes nendega konkureerivate ettevõtjatega. Samas peavad selleks, et niisugust hüvitist ei saaks konkreetset juhul kvalifitseerida riigiabiks, olema kumulatiivselt täidetud neli kriteeriumi (kohtuotsus *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg*, punkt 17 eespool, EU:C:2003:415, punktid 87 ja 88).
- 52 Vaidlustatud otsuse põhjendustest 114–128 nähtub, et komisjoni hinnangul ei olnud eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuses *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg* (EU:C:2003:415) esitatud esimene ja neljas kriteerium käesoleval juhul täidetud.
- Eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuses *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg* (EU:C:2003:415) esitatud esimene kriteerium, mis käsitleb avaliku teenuse kohustuse täitmist
- 53 Selle kriteeriumi kohaselt peab abi saav ettevõtja olema realselt vastutav avaliku teenuse osutamise kohustuste täitmise eest ja need kohustused peavad olema täpselt määratletud (kohtuotsus *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg*, punkt 17 eespool, EU:C:2003:415, punkt 89).
- 54 Tuleb märkida, et komisjon leidis vaidlustatud otsuse põhjendustes 119–126, et eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuse *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg* (EU:C:2003:415) esimene kriteerium ei olnud täidetud.
- 55 Vaidlustatud otsuse põhjenduse 119 kohaselt ei nimetata Hispaania õigusaktides maapealse võrgu käitamist avaliku teenuse osutamiseks. 24. aprilli 1998. aasta telekommunikatsiooni üldseaduses 11/1998 (*Ley 11/1998, General de Telecomunicaciones, BOE nr 99, 25.4.1998, lk 13909, edaspidi „seadus 11/1998”*) on sätestatud, et telekommunikatsiooniteenused, sealhulgas raadiot ja televisiooni toetavate võrkude käitamine, on üldist majandushuvi pakkuvad teenused, kuid mitte avalikud teenused, milleks on vaid piiratud arv vähelevinud telekommunikatsiooniteenused, täpsemalt need, mis on seotud riigi- ja tsiviilkaitsega ning telefonivõrgu käitamisega. 3. novembri 2003. aasta telekommunikatsiooni üldseadus 32/2003 (*Ley 32/2003, General de Telecomunicaciones, BOE nr 264, 4.11.2003, lk 38890, edaspidi „seadus 32/2003”*) säilitas selle sama määratluse. Televisiooniülekanne edastamise teenuseid, st signaalide transportimist sidevõrkude kaudu, loetakse telekommunikatsiooniteenusteks ja seega on tegemist üldist majandushuvi pakkuvate teenustega, mis ei ole avalikud teenused.
- 56 Vaidlustatud otsuse põhjenduse 120 kohaselt on Hispaania seaduse sätted igal juhul tehnoloogiliselt neutraalsed. Seaduses on määratletud telekommunikatsioon võrkude käitamisena ning elektrooniliste sideteenuste ja nendega seotud vahendite pakkumisena. Telekommunikatsioon on signaalide

edastamine ükskõik millise sidevõrgu, mitte konkreetset maapealse võrgu kaudu. Peale selle on seaduses täpsustatud, et selle üheks eesmärgiks on toetada reguleerimisel võimalikult palju tehnoloogilist neutraalsust.

- 57 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 121 on märgitud, et kuigi kehtivas seaduses, mida kohaldati ka ajal, mil toimus vahendite ülekandmine, on avalik-õiguslik ringhääling määratletud avaliku teenusena, ei ole võimalik seda määratlust laiendada konkreetse toetava platvormi käitamisele. Pealegi, kui on olemas mitu edastamisplatvormi, ei saa ringhäälingusignaalide edastamisel pidada oluliseks üht konkreetset platvormi. Seepärast oleks komisjoni hinnangul tehtud ilmne viga, kui Hispaania õigusaktides oleks konkreetse platvormi kasutamine ringhäälingusignaalide edastamiseks kuulutatud avalikuks teenuseks.
- 58 Lisaks sellele lükkas komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 123 ja 124 tagasi argumendid, mille kohaselt oli maapealsete võrkude käitamine määratletud avaliku teenusena institutsioonidevahelistes lepingutes, mille sõlmisid Baskimaa valitsus, Baskimaa maakondade liit ja kolm Baskimaa kohalikku omavalitsust.
- 59 Komisjon tõdes vaidlustatud otsuse põhjenduses 172, viidates otsuse põhjendustele 119–122, et ei Hispaania Kuningriik ega Baskimaa ametivõimud ei määratlenud maapealse platvormi käitamist selgelt avaliku teenusena.
- 60 Tuleb märkida, et seoses avaliku teenuse mõistega eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuse *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg* (EU:C:2003:415) tähenduses ei vaidle pooled vastu sellele, et kõnealune mõiste vastab üldist majandushuvi esindava teenuse mõistele ETL artikli 106 lõike 2 tähenduses (vt selle kohta kohtuotsused, 12.2.2008, *BUPA jt vs. komisjon*, T-289/03, EKL, EU:T:2008:29, punkt 162, ja 16.7.2014, *Zweckverband Tierkörperbeseitigung vs. komisjon*, T-309/12, EU:T:2014:676, punkt 132).
- 61 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on liikmesriikidel üldist majandushuvi pakkuvate teenuste mõiste määratlemisel laiaulatuslik kaalutusõigus ja seetõttu saab komisjon liikmesriigi kasutatava määratluse kahtluse alla seada vaid juhul, kui tegemist on ilmselge veaga (vt kohtuotsused, 15.6.2005, *Olsen vs. komisjon*, T-17/02, EKL, EU:T:2005:218, punkt 216; 22.10.2008, *TV2/Danmark jt vs. komisjon*, T-309/04, T-317/04, T-329/04 ja T-336/04, EKL, EU:T:2008:457, punkt 101, ja 6.10.2009, *FAB vs. komisjon*, T-8/06, EU:T:2009:386, punkt 63). Nimelt ei ole komisjonil olukorras, kus puuduvad liidu ühtlustatud õigusnormid selles valdkonnas, pädevust võtta seisukohta avalik-õiguslikule operaatorile pandud avaliku teenuse ülesande ulatuse kohta, st selle teenusega seotud kulude taseme kohta, ega sellega seoses siseriiklike ametiasutuste tehtud poliitiliste valikute mõistlikkuse kohta ega ka avalik-õigusliku operaatori majandusliku tõhususe kohta (vt selle kohta kohtuotsused, 27.2.1997, *FFSA jt vs. komisjon*, T-106/95, EKL, EU:T:1997:23, punkt 108, ja 1.7.2010, *M6 vs. komisjon*, T-568/08 ja T-573/08, EKL, EU:T:2010:272, punkt 139 ja seal viidatud kohtupraktika). Euroopa Liidu lepingut ja Euroopa Liidu toimimise lepingut täiendava protokoll nr 26 üldhuviteenuste kohta artikli 1 esimesest taandest nähtub, et liidu ühised väärtused seoses üldist majandushuvi esindavate teenustega ETL artikli 14 tähenduses sisaldavad eelkõige riiklike, piirkondlike ja kohalike asutuste olulist rolli ja laiaulatuslikku kaalutusõigust osutada, tellida ja korraldada üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid nii palju kui võimalik vastavalt kasutajate vajadustele.
- 62 Ometi ei ole liikmesriigi pädevus määratleda üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid piiramatult ning seda ei või kasutada meelevaldselt ainult selleks, et vältida konkurentsieskirjade kohaldamist teatud sektorile (kohtuotsus *BUPA jt vs. komisjon*, punkt 60 eespool, EU:T:2008:29, punkt 168). Selleks, et teenust saaks kvalifitseerida üldist majandushuvi pakkuvaks teenuseks, peab see pakkuma üldist majandushuvi, mis erineks spetsiifiliste tunnuste poolest huvist, mida pakuvad muud majanduselu tegevused (kohtuotsused, 10.12.1991, *Merci convenzionali porto di Genova*, C-179/90, EKL, EU:C:1991:464, punkt 27, ja 17.7.1997, *GT-Link*, C-242/95, EKL, EU:C:1997:376, punkt 53).

- 63 Üldkohtu poolt komisjoni hinnangute üle teostatava kontrolli ulatus on tingimata seotud asjaoluga, et komisjon saab liikmesriigi poolt teenuse määratlemise üldist majandushuvi pakkuva teenusena kahtluse alla seada vaid ilmselge eksimuse korral. Selle kontrolli raames tuleb siiski tagada, et järgitaks teatud minimaalseid kriteeriume, milleks on muu hulgas ettevõtjatele üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise ülesande andva avaliku võimu akti olemasolu ja selle ülesande universaalne ja kohustuslik laad (vt kohtuotsus, 7.11.2012, CBI vs. komisjon, T-137/10, EKL, EU:T:2012:584, punktid 100 ja 101 ning seal viidatud kohtupraktika). Lisaks sellele sätestab 28. novembri 2005. aasta otsuse 2005/842/EÜ [ELTL] artikli [106] lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes (ELT L 312, lk 67) artikkel 4, et üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamine tuleb teha asjaomasele ettevõtjale ülesandeks ühe või mitme ametliku dokumendiga, mille vormi võib määrata iga liikmesriik ise, ning kõnealustes dokumentides tuleb täpsustada eelkõige avalike teenuste osutamise kohustuse täpne sisu ja kestus ning asjaomased ettevõtjad ja piirkonnad.
- 64 Käesolevas asjas väidab Hispaania Kuningriik, et komisjon on järeldanud vääralt, et kõnealune teenus ei kujutanud endast üldist majandushuvi pakkuvat teenust liidu õiguse tähenduses. Tema hinnangul esines turutõrge, mis tulenes asjaolust, et ringhäälinguorganisatsioonid ei suutnud kanda täiendavaid kulusid, mis tekkisid võrkude laiendamisel II piirkonnas. Asjaolu, et Hispaania vastavates õigusnormides ei sätestatud sõnaselgelt, et kõnealune teenus on avalik teenus, ei võimalda komisjonil jätta kõnealust teenust hindamata tema enda poolt vastu võetud sätete alusel, mis käsitlevad üldist majandushuvi pakkuvate teenuste olemasolu, seda enam, et kõnealused õigusnormid kvalifitseerisid selle teenuse üldhuviteenuseks. Kohtuistungil täpsustas Hispaania Kuningriik, et asjaomased ettevõtjad pidid täitma avaliku teenuse osutamise kohustusi volituse alusel, mis tulenes Hispaania ametivõimude aktide kogumist ja muu hulgas kõnealuste ametivõimude ja ettevõtjate vahel sõlmitud avaliku teenuse lepingutest.
- 65 Need argumendid ei tõenda, et komisjon tuvastas vaidlustatud otsuse põhjendustes 119–122 ja 172 vääralt, et kõnealune teenus, st maapealse digitaaltelevisiooni võrgu kasutuselevõtmine, hooldamine ja käitamine II piirkonnas ei olnud selgelt määratletud avaliku teenusena eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuse Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (EU:C:2003:415) tähenduses.
- 66 Nimelt kvalifitseeris Hispaania riik seaduste 11/1998 ja 32/2003, mille komisjon esitas Üldkohtule menetlust korraldavate meetmete raames (vt eespool punkt 26), artikli 2 kohaselt koostoimes nende artikliga 1 tõepoolest raadiot ja televisiooni toetavate võrkude käitamise üldhuviteenuseks.
- 67 Seaduste 11/1998 ja 32/2003 artiklist 2 tuleneb samas, et see kvalifikatsioon puudutab kõiki telekommunikatsiooniteenuseid, kaasa arvatud raadiot ja televisiooni toetavate võrkude käitamist. Siiski pelk asjaolu, et teatud teenus on liikmesriigi õiguses nimetatud üldist huvi pakkuvaks teenuseks, ei tähenda, et igale ettevõtjale, kes seda teenust osutab, on pandud ülesanne täita selgelt määratletud avaliku teenuse osutamise kohustusi eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuse Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (EU:C:2003:415) tähenduses. Juhul, kui see oleks nii, oleks kõik telekommunikatsiooniteenused Hispaanias üldist majandushuvi pakkuvate teenuste laadiga selle kohtuotsuse mõttes, mis aga nendest seadustest kuidagi ei tulene. Sellega seoses tuleb ka tõdeda, et seaduse 32/2003 artikli 2 lõige 1 sätestab sõnaselgelt, et üldhuviteenuseid selle seaduse tähenduses osutatakse vaba konkurentsi tingimustes. Teenuse kvalifitseerimine üldist majandushuvi pakkuvaks teenuseks nõuab aga eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuse Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (EU:C:2003:415) kohaselt, et vastutus selle täitmise eest tuleb panna konkreetsetele ettevõtjatele.
- 68 Lisaks sellele tuleb tõdeda, et komisjon ei eksinud milleski, kui analüüsis vaidlustatud otsuse põhjendustes 119–125 seda, kas eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuse Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (EU:C:2003:415) esimene kriteerium oli täidetud seoses maapealsete võrkude käitamise teenusega, mitte aga seoses raadiot ja televisiooni toetavate võrkude käitamise teenusega, nagu väidab Hispaania Kuningriik. Selle kohta nähtub vaidlustatud otsuse

- põhjendusest 120, et seaduse 32/2003 sätted on igal juhul tehnoloogiliselt neutraalsed ja et telekommunikatsioon on signaalide edastamine ükskõik millise sidevõrgu, mitte konkreetselt maapealse võrgu kaudu, mida Hispaania Kuningriik ei ole ka vaidlustanud. Neid Hispaania seadusest tulenevaid täpsustusi arvestades ei saa järeldada, et komisjon oleks vaidlustatud otsuse põhjendustes 119 ja 122 vääralt leidnud, et kõnealusel seaduses ei ole maapealse võrgu käitamist määratletud avaliku teenusena eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuse Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (EU:C:2003:415) tähenduses.
- 69 Samuti ei saa nõustuda argumentidega, mille kohaselt pandi asjaomastele operaatoritele avaliku teenuse osutamise kohustuste täitmise ülesanne Hispaania ametivõimude aktide kogumiga ja eelkõige nende ametivõimude ja operaatorite vahel sõlmitud avaliku teenuse lepingutega.
- 70 Kuna Hispaania Kuningriik viitab nimelt käsitletavaga seoses asjaolule, et Hispaania ministrite nõukogu 7. septembri 2007. aasta otsusega vastu võetud riikliku maapealsele digitaalteleviseioonile ülemineku kava eesmärk oli katta maapealse digitaalteleviseiooni levialaga sama suur hulk Hispaania elanikkonnast, kui see oli aastal 2007 analoogteleviseiooni puhul, st rohkem kui 98% elanikkonnast (vt eespool punkt 4), tuleb märkida, et selle kava alusel ei pandud ühelegi operaatorile avaliku teenuse osutamise kohustuse täitmise ülesannet.
- 71 Mis puudutab ametivõimude ja asjaomaste operaatorite vahel sõlmitud avaliku teenuse lepinguid, siis on tõsi, et kohtupraktika kohaselt võib avaliku teenuse osutamise ülesande andmine toimuda ka kokkulepete abil, tingimusel, et avalik võim on kokkuleppe pool ning kokkulepe on siduv, eriti siis, kui sellistes kokkulepetes täpsustatakse õigusnormides kehtestatud kohustusi (vt kohtuotsus CBI vs. komisjon, punkt 63 eespool, EU:T:2012:584, punkt 109 ja seal viidatud kohtupraktika). Käesolevas asjas ei ole aga Hispaania Kuningriik esitanud ühtegi lepingut, mis võimaldaks tema väidet kinnitada. Lisaks ei muuda pelk asjaolu, et teenus on avaliku teenuse lepingu ese, seda teenust automaatselt ja ilma ühegi asjaomase ametivõimu poolse täpsustuseta üldist majandushuvi pakkuvaks teenuseks eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuse Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (EU:C:2003:415) tähenduses.
- 72 Mis puudutab vaidlustatud otsuse põhjendustes 123 ja 124 sisalduvaid komisjoni sedastusi, mille kohaselt ei määratletud maapealse võrgu käitamist avaliku teenusena ka institutsioonidevahelistes lepingutes, mille sõlmisid Baskimaa valitsus, Baskimaa maakondade liit ja kolm Baskimaa kohalikku omavalitsust, siis neid ei ole Hispaania Kuningriik vaidlustanud.
- 73 Muu hulgas tuleb tõdeda, et Hispaania ametivõimud ei ole ühelgi hetkel suutnud kindlaks määrata, millised avaliku teenuse osutamise kohustused maapealse digitaalteleviseiooni võrkude käitajatele pandi kas Hispaania seaduse või käitamislepingutega, ja veel vähem on ta suutnud esitada selle kohta tõendeid.
- 74 Lõpuks tuleneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 121, et komisjoni hinnangul oleks konkreetse platvormi, milleks käesoleval juhul oli maapealne platvorm, käitamise määratlemine avaliku teenusena kujutanud endast Hispaania ametivõimude ilmset viga, sest kui on olemas mitu edastamisplatvormi, ei saa ringhäälingusignaalide edastamisel pidada oluliseks üht konkreetset platvormi (vt eespool punkt 57); Hispaania Kuningriik ei ole seda asjaolu vaidlustanud.
- 75 Sellest järeldub, et komisjon ei eksinud, kui ta leidis, et kuna maapealse võrgu käitamise teenust ei olnud avaliku teenusena selgelt määratletud, ei olnud eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuse Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (EU:C:2003:415) esimene kriteerium täidetud.
- 76 Seda järeldust ei sea kahtluse alla ka teised Hispaania Kuningriigi argumendid.

- 77 Nimelt esiteks, mis puudutab argumenti, et komisjon eksis, kui analüüsis eranditult vaid Baskimaa autonoomse piirkonna juhtumit, siis tuleb esmalt tõdeda, et komisjon võttis vaidlustatud otsuse põhjendustes 119 ja 120 samuti arvesse seadusi 11/1998 ja 32/2003, mille kehtivus ei piirdunud kõnealuse autonoomse piirkonnaga. Teisalt nähtub vaidlustatud otsuse põhjendusest 114, et Hispaania ametivõimude sõnul on avalduse tegemine riigiabi puudumise kohta eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuse *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg* (EU:C:2003:415) kohaselt autonoomsete piirkondade ülesanne ja et oma parima ja ainsa näitena tõid kõnealused ametivõimud välja mainitud juhtumi. Selle põhjenduse kohaselt ei esitanud ükski teine autonoomne piirkond argumente, mis tõendaks väidet, et maapealse võrgu käitamine on avalik teenus. Hispaania Kuningriik ei saa seega komisjonile ette heita seda, et viimane keskendus oma analüüsis Baskimaa autonoomse piirkonna juhtumile. Pealegi tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et riigiabi küsimuses tehtud otsuse õiguspärasust tuleb hinnata seda informatsiooni arvesse võttes, mis oli komisjoni käsutuses otsuse tegemise hetkel (vt kohtuotsus, 15.4.2008, *Nuova Agricast*, C-390/06, EKL, EU:C:2008:224, punkt 54 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 78 Teiseks, Hispaania Kuningriik väidab, et kuna komisjon ei andnud mingit hinnangut sätete alusel, mille ta on ise vastu võtnud ja mis käsitlevad üldist majandushuvi pakkuva teenuse olemasolu, ei järginud ta oma teatise Euroopa riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise suhtes (ELT 2012, C 8, lk 4) punkti 47. Selle argumendiga ei saa nõustuda. Nimelt on tõsi, et selles punktis on komisjon täpsustanud, et üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavad ettevõtjad on ettevõtjad, kellele on antud eriülesanne ning et üldjuhul viitab konkreetse avaliku teenuse osutamise ülesande andmine sellise teenuse pakkujatele, mida ettevõtja oma majandushuvist lähtudes ei pakuks või ei pakuks samas ulatuses või samadel tingimustel. Siiski tuleb tõdeda, et vaidlustatud otsuses ei vaidlustanud komisjon üldist majandushuvi pakkuva teenuse olemasolu turutõrke puudumise tõttu, vaid ta tuvastas, et asjaomane teenus ei olnud selgelt määratletud avaliku teenusena eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuse *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg* (EU:C:2003:415) tähenduses. Nõue, et liikmesriik peab selle kohtuotsuse esimese kriteeriumi täitmiseks üldist majandushuvi pakkuva teenuse määratlema, on samuti selles punktis esitatud. Pealegi on turutõrke olemasolu ebapiisav selleks, et saaks tuvastada üldist majandushuvi pakkuva teenuse olemasolu.
- Eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuses *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg* (EU:C:2003:415) esitatud neljas kriteerium, mis käsitleb kogukonnale võimalikult väikese kulu tagamist
- 79 Selle kriteeriumi kohaselt, kui avaliku teenuse osutamise kohustusi täitvat ettevõtjat ei valitud konkreetsel juhul avalikus hankemenetluses, mis võimaldab välja valida kandidaadi, kes suudab kogukonnale asjassepuutuvaid teenuseid osutada kõige odavamalt, peab sobiva hüvitise tase olema kindlaks määratud selliste kulude analüüsi alusel, mida keskmise suurusega, hästi korraldatud juhtimise ja asjassepuutuva avaliku teenuse osutamise nõudluse rahuldamiseks vajalike sobivate vahenditega varustatud ettevõtja oleks nende kohustuste täitmiseks kandnud, arvestades nende kohustuste täitmise seotud tulusid ja mõistlikku kasumit (kohtuotsus *Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg*, punkt 17 eespool, EU:C:2003:415, punkt 93).
- 80 Komisjon märkis vaidlustatud otsuse põhjenduses 128, et kuna hanget ei korraldatud, on Baskimaa ametiasutuste väitel see kriteerium täidetud seetõttu, et riigi osalusega äriühing, kes osutas raadio ja televisiooni levialaga katmise teenuseid, oli ise hästi korraldatud juhtimisega ja nõutud kohustuste täitmiseks sobivalt varustatud ettevõtja. Tuginedes kulude võrdluse analüüsile, mida komisjonile ei esitatud, tegid Baskimaa ametiasutused järelduse, et satelliitlevi oleks olnud kallim kui asjaomase riigi osalusega äriühingu maapealse võrgu ajakohastamine. Sellest hoolimata leiab komisjon, et neljanda kriteeriumi täitmiseks ei piisa aga võrdlusest satelliit tehnoloogiaga, et tõendada selle riigi osalusega äriühingu tõhusust, kuna teised maapealsed operaatorid oleksid võinud pakkuda seda teenust

madalama hinnaga. Komisjon järeldas seega, et Baskimaa autonoomse piirkonna puhul ei olnud eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuse Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (EU:C:2003:415) neljas kriteerium täidetud.

- 81 Hispaania Kuningriik piirdub sisuliselt väitega, et satelliitplatvormiga võrreldes oli maapealne platvorm kulu suhtes tõhusam, sest maapealse analoogtelevisiooni taristu oli juba olemas, mida näitas ka 2007. aasta juulis läbi viidud uuring. Ta ei vaidle seega vastu komisjoni sedastusele, et võrdlusest satelliittehnoogiaga ei piisanud selleks, et tõendada, et kõnealune riigi osalusega äriühing Baskimaal oli tõhus ettevõtja, kuna teised maapealsed operaatorid oleks samuti võinud asjaomast teenust odavamalt pakkuda.
- 82 Järelikult ei ole Hispaania Kuningriik tõendanud, et komisjon tuvastas vääralt, et eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuse Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (EU:C:2003:415) neljanda kriteeriumi nõuded ei olnud täidetud.
- 83 Igal juhul, kuna eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuses Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (EU:C:2003:415) esitatud kriteeriumid on kumulatiivsed, siis võis komisjon majandusliku soodustuse olemasolu tuvastamiseks õiguspäraselt tõendada ainult seda, et üks neist kriteeriumidest ei olnud täidetud.
- 84 Seega tuleb käesoleva väite teine osa tagasi lükata.

Kolmas väiteosa, mis käsitleb asjaolu, et konkurentsi ei ole moonutatud

- 85 Hispaania Kuningriik väidab, et komisjon eksis oma analüüsis konkurentsimoonutuse kohta seoses sellega, et ta leidis vaidlustatud otsuse põhjenduses 130, et maapealseid ja satelliitplatvorme pakutakse ühel turul. Tema sõnul on esiteks satelliidi kaudu edastatavad digitaaltelevisiooni teenused tasulised, samas kui juurdepääs maapealse digitaaltelevisiooni teenustele on tasuta. Teiseks järeldas Hispaania telekommunikatsioonituru komisjon (Comisión del mercado de la telecomunicaciones) oma 2. veebruari 2006. aasta otsuses, et maapealsete lainete abil televisiooni edastamiskandjate teenuse turult tuleb välja jätta satelliidi kaudu televisiooni- ja raadiosignaali edastamiskandjate teenused. Lisaks sellele puudus II piirkonnas konkurents, sest see ei olnud võrguoperaatorite jaoks atraktiivne piirkond.
- 86 Tuleb tõdeda, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 130 järeldas komisjon, et maapealne platvorm ja satelliitplatvorm kuuluvad samale turule. Seda järeldust toetas ta kõnealuse otsuse põhjendustes 131–137, nimetades seitse erinevat elementi. Lõpuks järeldas ta selle otsuse põhjenduses 138, et kuna satelliitringhäälingu platvorm ja maapealse ringhäälingu platvorm konkureerivad teineteisega, moonutab maapealse digitaaltehnoogia kasutuselevõttu, käitamist ja hooldamist II piirkonnas käsitlev meede nende kahe platvormi vahelist konkurentsi. Komisjoni hinnangul on kõnealuse meetme tõttu ebasoodsamas olukorras ka teised platvormid, eeskätt IP-televisioon.
- 87 Hispaania Kuningriigi argumendid neid järeldusi ümber ei lükka.
- 88 Nimelt olgu meenutatud, et komisjon ei pea tõendama abi tegelikku mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele ja tegelikku konkurentsi moonutamist, vaid üksnes uurima, kas abi võib mõjutada seda kaubandust ja kahjustada konkurentsi (vt kohtuotsused, 15.12.2005, Unicredito Italiano, C-148/04, EKL, EU:C:2005:774, punkt 54 ja seal viidatud kohtupraktika; 9.6.2011, Comitato „Venezia vuole vivere” jt vs. komisjon, C-71/09 P, C-73/09 P ja C-76/09 P, EKL, EU:C:2011:368, punkt 134 ja seal viidatud kohtupraktika, ja 8.5.2013, Libert jt, C-197/11 ja C-203/11, EKL, EU:C:2013:288, punkt 76 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 89 Eelkõige kui liikmesriigi antud abi tugevdab ühe ettevõtja seisundit liidusiseses kaubanduses teiste konkureerivate ettevõtjate suhtes, tuleb tuvastada, et abi mõjutab viimaseid (vt kohtuotsused Unicredito Italiano, punkt 88 eespool, EU:C:2005:774, punkt 56 ja seal viidatud kohtupraktika, ning Libert jt, EU:C:2013:288, punkt 77 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 90 Esiteks, mis puudutab argumenti, mille kohaselt seda, et maapealsed platvormid ja satelliitplatvormid ei kuulu samale turule, tõendab asjaolu, et satelliidi kaudu edastatavad digitaaltelevisiooni teenused on tasulised, samas kui juurdepääs maapealse digitaaltelevisiooni teenustele on tasuta, siis tuleb tõdeda, nagu väidab komisjon, et tehnoloogilises plaanis suudavad need kaks platvormi olla edastuskanaliks tasuta või tasulise televisiooni pakkumistele. Lisaks sellele võivad Hispaanias maapealse digitaaltelevisiooni edastuslitsentsi omanikud edastada tasulisi kanaleid ja Hispaania maapealse digitaaltelevisiooni kaudu pakutav võib sisaldada nii tasulisi kui tasuta kanaleid. Seega tuleb see argument tagasi lükata.
- 91 Teiseks, komisjoni sedastust vaidlustatud otsuses ei lükka ümber Hispaania telekommunikatsioonituru komisjoni järeldused, millele tugineb Hispaania Kuningriik. Nimelt ei ole Hispaania Kuningriik täpsustanud, millistes juhtumites asjaomane komisjon need järeldused tegi, ega seda, miks ta nendes juhtumites leidis, et maapealsed platvormid ja satelliitplatvormid ei kuulu samale turule.
- 92 Kolmandaks tuleb tagasi lükata ka argument konkurentsi puudumise kohta II piirkonnas. Nimelt kinnitab konkurentsi olemasolu kõnealusel piirkonnas see, et üks satelliitplatvormi operaator osales hankemenetluses, mis korraldati digitaaltelevisiooni leviala laiendamiseks Kantaabrias, nagu komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 131 on ka märkinud. Pealegi on juba otsustatud, et maapealne platvorm ja satelliitplatvorm konkureerivad omavahel (kohtuotsused FAB vs. komisjon, punkt 61 eespool, EU:T:2009:386, punkt 55, ja 15.6.2010, Mediaset vs. komisjon, T-177/07, EKL, EU:T:2010:233, punkt 97).
- 93 Järelikult tuleb käesoleva väite kolmas osa ja seega kogu väide tervikuna tagasi lükata.

Teine väide, mis on esitatud teise võimalusena ja mis käsitleb ELTL artikli 106 lõike 2 ja artikli 107 lõike 3 punkti c rikkumist

- 94 Hispaania Kuningriik väidab teise võimalusena, et komisjon on rikkunud ELTL artikli 106 lõiget 2 ja artikli 107 lõike 3 punkti c. Sellega seoses väidab ta, et komisjon pööras tõendamiskoormise ümber, kuna ta ei tõendanud selgelt, et tehnoloogilise neutraalsuse põhimõtet oli rikutud. Tema sõnul komisjon ei põhjendanud skaleerimismeetodi kasutamist selleks, et järeldada, et enamik hankemenetlustest ei olnud tehnoloogiliselt neutraalsed. Samuti ei põhjendanud komisjon kohaldatud statistilist meetodit, mistõttu on võimatu teada, millistele hankemenetlustele ta vaidlustatud otsuse 29. joonealusel märkuses konkreetselt viitab. Komisjoni poolt valitud valim ei näita olukorda õigesti. Hispaania Kuningriigi sõnul kasutati skaleerimismeetodit meelevaldselt, ületades komisjoni kaalutlusruumi.
- 95 Esiteks tuleb ELTL artikli 106 lõike 2 väidetava rikkumisega seoses tõdeda, et komisjon ei nõustunud vaidlustatud otsuse põhjenduses 172 asjaomase meetme põhjendatusega viidatud sätte alusel, leides, et Hispaania ametivõimud ei määratlenud maapealse platvormi käitamist selgelt avaliku teenusena. Sellega seoses viitas komisjon oma kaalutlustele, mis puudutavad eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuse Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (EU:C:2003:415) esimest kriteeriumi, mis käsitleb üldist majandushuvi pakkuva teenuse määratlemata jätmist.
- 96 Kuna Hispaania Kuningriigi argumendid üldist majandushuvi pakkuva teenuse olemasolu kohta lükati tagasi ja kõnealusel liikmesriik ei ole ka käesoleva väite raames ühtegi täiendavat argumenti esitanud, tuleb järeldada, et komisjon ei ole ELTL artikli 106 lõiget 2 rikkunud.

- 97 Teiseks tuleb ELTL artikli 107 lõike 3 punkti c väidetava rikkumisega seoses märkida, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale tuleb erandeid ELTL artikli 107 lõikes 1 kehtestatud riigiabi siseturuga kokkusobimatuse üldpõhimõttest tõlgendada kitsalt (vt kohtuotsused, 29.4.2004, *Saksamaa vs. komisjon*, C-277/00, EKL, EU:C:2004:238, punkt 20 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 14.10.2010, *Nuova Agricast ja Cofra vs. komisjon*, C-67/09 P, EKL, EU:C:2010:607, punkt 74 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 98 Lisaks olgu meenutatud, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale on komisjonil ELTL artikli 107 lõike 3 punkti c kohaldamisel laiaulatuslik kaalutusõigus, mille teostamine eeldab keerulisi majanduslikke ja sotsiaalseid hinnanguid. Selle kaalutusõiguse teostamise kohtulik kontrollimisel tuleb kontrollida üksnes menetlusnormide järgimist ja põhjendamiskohustuse täitmist, aluseks võetud faktiliste asjaolude sisulist õigsust ning seda, et ei oleks rikutud õigusnorme, faktiliste asjaolude hindamisel ei oleks tehtud ilmselget kaalutusviga ega tegemist ei oleks võimu kuritarvitamisega (kohtuotsused, 26.9.2002, *Hispaania vs. komisjon*, C-351/98, EKL, EU:C:2002:530, punkt 74, ja 29.4.2004, *Itaalia vs. komisjon*, C-372/97, EKL, EU:C:2004:234, punkt 83).
- 99 Samuti tuleb meenutada, et kuigi komisjonil on kaalutusruum majanduslikes küsimustes, ei tähenda see, et liidu kohus peab hoiduma kontrollimast, kuidas komisjon majandusliku iseloomuga andmeid on tõlgendanud. Nimelt ei pea liidu kohus kontrollima mitte ainult esitatud tõendite sisulist õigsust, usaldusväarsust ja sidusust, vaid ka seda, kas kogutud tõendid sisaldavad kogu asjakohast teavet, mida keerulise olukorra hindamisel tuleb arvesse võtta, ja kas kõnealused tõendid võivad toetada järeldusi, mis nende pinnalt on tehtud. Siiski ei saa kohus sellise kontrolli raames asendada komisjoni majanduslikku hinnangut enda omaga. Veel tuleb märkida, et juhul kui institutsioonil on lai kaalutusõigus, on teatavate menetluslike tagatiste järgimise kontrollimine fundamentaalse tähtsusega. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt kuuluvad nende tagatiste hulka pädeva institutsiooni kohustus uurida hoolikalt ja erapooletult kõiki konkreetsetes asjades tähtsust omavaid asjaolusid ja põhjendada oma otsust piisavalt (vt kohtuotsus, 22.11.2007, *Hispaania vs. Lenzing*, C-525/04 P, EKL, EU:C:2007:698, punktid 56–58 ja seal viidatud kohtupraktika). Komisjon on kohustatud viima vaatlusaluste meetmete uurimise läbi hoolikalt ja erapooletult, et tal oleks võimalikult täielikud ja usaldusväärsed tõendid, et teha lõplik otsus, millega tuvastatakse abi olemasolu või vajaduse korral selle kokkusobimatus või ebaseaduslikkus (vt kohtuotsus, 3.4.2014, *Prantsusmaa vs. komisjon*, C-559/12 P, EKL, EU:C:2014:217, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 100 Tuvastamaks, kas komisjon on asjaolude hindamisel teinud ilmseid vigu, mis õigustavad vaidlustatud otsuse tühistamist, peavad hageja esitatud tõendid olema piisavad, et kõnealuses otsuses asjaoludele antud hinnang muutuks ebausutavaks (kohtuotsused, 12.12.1996, *AIUFFASS ja AKT vs. komisjon*, T-380/94, EKL, EU:T:1996:195, punkt 59, ja *FAB vs. komisjon*, punkt 61 eespool, EU:T:2009:386, punkt 78).
- 101 Käesolevas asjas nähtub vaidlustatud otsuse põhjendustest 148–171, et komisjon leidis, et asjaomast abi saa tunnistada siseturuga kokkusobivaks vastavalt ELTL artikli 107 lõike 3 punktile c, sest tema hinnangul ei vasta meede tehnoloogilise neutraalsuse põhimõttele, see ei ole proportsionaalne ega kujuta endast sobivat vahendit selleks, et tagada II piirkonna elanikele juurdepääs vabalevikanalitele. Sellega seoses märkis komisjon kõnealuse otsuse põhjenduses 155, et enamik hangetest ei olnud tehnoloogiliselt neutraalsed, sest neis viidati maapealsele tehnoloogiale ja maapealsele digitaaltelevisioonile. Seda silmas pidades viitas ta abi kirjeldusele vaidlustatud otsuse põhjendustes 23–36.
- 102 Komisjon täpsustas vaidlustatud otsuse põhjenduses 34, et enamiku hangete puhul viitasid korraldavad asutused hankemenetluse eseme määratluses selgelt või tehniliste nõuete või rahastatavate seadmete kirjelduses kaudselt maapealsele tehnoloogiale ja maapealsele digitaaltelevisioonile. Neil üksikutel juhtudel, kui nimetati sõnaselgelt satelliit tehnoloogiat, viidati paraboolantennidele, mis on mõeldud satelliitsignaali vastuvõtmiseks maapealses televisioonitornis, või seadmetele, et pääseda ligi

- digitaaltelevisioonile III piirkonnas. Komisjoni sõnul olid väga vähesed leviala laiendamise hankemenetlused tehnoloogiliselt neutraalsed ega välistanud teisi tehnoloogiaid peale maapealse digitaaltehnoloogia.
- 103 Sellega seoses, komisjon täpsustas vaidlustatud otsuse 29. joonealuses märkuses, et ta analüüsis 516-st kõikides piirkondades, v.a Castilla-La Mancha autonoomses piirkonnas, korraldatud hankemenetlusest 82, millest 17 viidi läbi leviala laiendamise ja 65 seadmete tarnimise jaoks. Vaid üheksat neist sai liigitada tehnoloogiliselt neutraalseks: kolm hanget leviala laiendamiseks Castilla-Leónis (Hispaania) ja kuus seadmete tarnimiseks, millest viis Kanaari saartel (Hispaania) ja üks Kantaabrias.
- 104 Järeldades selle valimi põhjal, et kõnealune meede ei järginud tehnoloogilise neutraalsuse põhimõtet, ei teinud komisjon ilmset viga ega pööranud töendamiskoormist selle põhimõtte järgimise suhtes ümber. Ta ei olnud kohustatud selle kohta rohkem üksikasju esitama. Nimelt võib komisjon abikava puhul piirduda kava omaduste uurimisega, selleks et otsuse põhjendustes hinnata, kas kava on sobiv, et viia ellu üht ETL artikli 107 lõikes 3 toodud eesmärkidest. Seega ei ole ta sellist kava käsitlevas otsuses kohustatud kava alusel igal üksikjuhul antud abi analüüsima. Alles abi tagasinõudmise staadiumis tuleb kontrollida iga asjassepuutuva ettevõtja olukorda eraldi (kohtuotsused, 7.3.2002, Itaalia vs. komisjon, C-310/99, EKL, EU:C:2002:143, punktid 89 ja 91; Comitato „Venezia vuole vivere” jt vs. komisjon, punkt 88 eespool, EU:C:2011:368, punkt 63, ja 13.6.2013, HGA jt vs. komisjon, C-630/11 P–C-633/11 P, EKL, EU:C:2013:387, punkt 114).
- 105 Sellega seoses tuleb tagasi lükata Hispaania Kuningriigi argument, mille kohaselt ei oleks komisjon tohtinud piirduda ühe hankemenetluse näite analüüsimisega, vaid ta oleks pidanud nimetama vaidlustatud otsuses kõik asjassepuutuvad hanked. Nimelt tuleneb kohtupraktikast, et juhul, kui komisjon teeb üldise ja abstraktse otsuse riigiabi kava kohta, mille ta tunnistab siseturuga kokkusobimatuks, ja määrab kava alusel saadud summade tagasinõudmise, on liikmesriigi ülesanne kontrollida tagasinõudmise toimingut juures iga asjassepuutuva ettevõtja olukorda eraldi (kohtuotsus Comitato „Venezia vuole vivere” jt vs. komisjon, punkt 88 eespool, EU:C:2011:368, punkt 64).
- 106 Samuti ei saa nõustuda Hispaania Kuningriigi argumentiga, mille kohaselt ei olnud valim piisav seetõttu, et 82-st hankemenetlusest, mida komisjon analüüsis, olid 65 seadmete tarnimise hanked, mida vaidlustatud otsus ei puuduta. Nimelt esindavad need 17 võrgu leviala puudutanud hankemenetlust, mida komisjon analüüsis, käesoleval asjas igal juhul piisavat valimit, võttes eelkõige arvesse asjaolu, et haldusmenetlus puudutas kuutteist autonoomset piirkonda Hispaanias.
- 107 Mis puudutab Hispaania Kuningriigi argumenti, mille kohaselt ei põhjendanud komisjon skaleerimismeetodi kasutamist selleks, et järeldada, et enamik hankemenetlustest ei olnud tehnoloogiliselt neutraalsed, siis tuleb vastupidi Hispaania Kuningriigi väidetule märkida, et komisjon ei rakendanud skaleerimist, kui ta leidis, et valimi suhtes tuvastatud rikkumised leidsid aset kogu Hispaanias. Komisjon piirdus asjaomase abikava tunnuste uurimisega ja õigesti ei järeldanud, et kuna analüüsitud hankemenetlused ei järginud tehnoloogilise neutraalsuse põhimõtet, ei järgitud seda põhimõtet kõikide hankemenetluste puhul, mis puudutasid maapealse digitaaltelevisiooni käitamist, mis ilmekalt nähtub ka vaidlustatud otsuse resolutsioonist. Nimelt peab Hispaania Kuningriik selle otsuse artiklite 1 ja 3 kohaselt maapealse digitaaltelevisiooni operaatoritelt tagasi nõudma üksnes abi, mis anti tehnoloogilise neutraalsuse põhimõtet rikkudes. Lisaks sellele on Hispaania Kuningriik vastavalt kõnealuse otsuse artikli 4 lõike 3 punktile a kohustatud esitama komisjonile otsuse artiklis 1 osutatud kava alusel abi saanud abisaajate loetelu ja igale abisaajale kava kohaselt antud abi kogusumma selle otsuse jaotises 6.2 esitatud kategooriate kaupa.
- 108 Veel tuleb märkida, et Hispaania Kuningriik, kes pidi komisjoniga tehtava koostöökohustuse täitmiseks esitama kogu teabe, mis võimaldas sel institutsioonil kontrollida, kas erandit lubavad tingimused, millest lähtudes ta abisaamist taotles, olid täidetud (vt kohtuotsus, 15.6.2005, Regione autonoma della Sardegna vs. komisjon, T-171/02, EKL, EU:T:2005:219, punkt 129 ja seal viidatud kohtupraktika), ei ole

tõendanud, et peale nende üheksa hankemenetluse, mille komisjon tunnistas tehnoloogiliselt neutraalseteks, vastasid sellele kriteeriumile ka teised hankemenetlused. Komisjon esitas vaidlustatud otsuse põhjendustes 182–197 asjaolud, mis võimaldavad pidada hankemenetlusi tehnoloogiliselt neutraalseteks. Hispaania Kuningriik ei ole seega esitanud piisavalt tõendeid, et muuta komisjoni faktilised hinnangud ebausutavaks.

- 109 Sellega seoses tuleb ka tõdeda, et vastupidi Hispaania Kuningriigi väidetule ei möönnud komisjon Hispaania ametivõimudele asjaomase abi tagasinõudmise etapis 9. detsembril 2013 saadetud kirjas ekslikku järeldust, et kuus hankemenetlust olid neutraalsed. Kõnealuses kirjas komisjon nimelt üksnes täpsustas, et abi tagasinõudmise kohustus ei laiene seadmete tarnimist puudutanud hankemenetlustele, mis nähtub ka vaidlustatud otsuse artiklitest 1 ja 3 koostoimes selle otsuse põhjendustega 110, 111 ja 185.
- 110 Lõpuks, kuivõrd Hispaania Kuningriik kinnitab, et komisjon ei täpsustanud 82 hankemenetlust, mida ta oli analüüsinud, väidab ta sisuliselt, et rikutud on põhjendamiskohustust. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt sõltub põhjendamiskohustuse ulatus asjaomase õigusakti laadist ja selle vastuvõtmise kontekstist. Põhjendustest peab selgelt ja üheselt ilmnema akti andnud institutsiooni arutluskäik, mis võimaldab esiteks liidu kohtul teostada seaduslikkuse kontrolli ja teiseks huvitatud isikutel mõista võetud meetme põhjuseid, et neil oleks võimalik oma õigusi kaitsta ja kindlaks teha, kas otsus on sisuliselt põhjendatud. Ei ole nõutav, et põhjendustes oleks täpsustatud kõiki asjakohaseid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, kuna akti põhjenduste vastavust ETL artikli 296 nõuetele tuleb hinnata mitte ainult selle sõnastust, vaid ka konteksti ja kõiki asjaomast valdkonda reguleerivaid õigusnorme silmas pidades (kohtuotsused, 2.4.1998, komisjon *vs.* Sytraval ja Brink's France, C-367/95 P, EKL, EU:C:1998:154, punkt 63, ja 3.3.2010, Freistaat Sachsen jt *vs.* komisjon, T-102/07 ja T-120/07, EKL, EU:T:2010:62, punkt 180). Kuna käesolevas asjas on Hispaania ametivõimud esitanud kogu teabe asjaomaste hankemenetluste kohta ja komisjon on täpsustanud vaidlustatud otsuses kriteeriumid, mis võimaldavad pidada neid hankemenetlusi tehnoloogiliselt neutraalseteks, olid kõnealuse otsuse põhjendused piisavalt selged, et Hispaania Kuningriik võiks mõista võetud meetme põhjuseid ja liidu kohus saaks teostada oma seaduslikkuse kontrolli.
- 111 Järelikult tuleb Hispaania Kuningriigi argumendid ETL artikli 107 lõike 3 punkti c väidetava rikkumise kohta tagasi lükata.
- 112 Seetõttu tuleb teine väide tagasi lükata.

Kolmas väide menetlusnormide rikkumise kohta

- 113 Hispaania Kuningriik heidab komisjonile ette menetlusnormide rikkumist seetõttu, et esiteks ei arvestanud komisjon liikmesriigi poolt esitatud tõendeid, teiseks ei olnud haldusmenetluse läbiviimine ühtne, kolmandaks esines haldusmenetluses ülemääraseid viivitusi ja uurimisjuhi muutmisi ning neljandaks esines kogu uurimismenetluse läbiviimise jooksul objektiivsuse ja erapooletuse puudumist.
- 114 Komisjon vaidleb neile argumentidele vastu ja väidab, et kuna Hispaania Kuningriik ei ole nimetanud ühtegi sätet, mida oleks rikutud, on see väide vastuvõetamatu.
- 115 Sellega seoses olgu meenutatud, et 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 44 lõike 1 punkti c kohaselt tuleb hagiavalduses märkida ülevaade fakti- ja õigusväidetest. Teave peab olema piisavalt selge ja täpne, et kostja saaks kaitset ette valmistada ning Üldkohtul oleks võimalik hagi lahendada. Lisaks tuleb ka meenutada, et hageja ei pea sõnaselgelt viitama spetsiifilisele õigusnormile, millel ta nõue põhineb, tingimusel et tema argumendid on piisavalt selged, et vastaspool ja liidu kohus saaksid selle õigusnormi raskusteta kindlaks teha (vt kohtuotsus, 20.2.2013, Caventa *vs.* Siseturu Ühtlustamise Amet – Anson's Herrenhaus (BERG), T-224/11, EU:T:2013:81, punktid 14 ja 15 ning seal viidatud kohtupraktika).

116 Käesolevas asjas vastavad Hispaania Kuningriigi argumendid neile nõuetele ja on seega vastuvõetavad. Nimelt tuleb esiteks tõdeda, et Hispaania Kuningriik on oma argumentides mitmel korral viidanud komisjoni kaalutlustele, mis puudutavad asjaomase meetme kokkusobivust siseturuga vastavalt ELTL artikli 107 lõike 3 punktile c. Teiseks puudutavad etteheited faktiliste asjaolude arvesse võtmata jätmise, ühtsuse puudumise, menetluse liiga pika kestuse ning objektiivsuse ja erapooletuse puudumise suhtes sisuliselt hea halduse põhimõttest tulenevaid nõudeid. Seega nähtub hagiavaldusest õiguslikult piisavalt, et Hispaania Kuningriik väidab, et komisjon rikkus hea halduse põhimõtet, kui ta analüüsis asjaomase meetme kokkusobivust siseturuga vastavalt ELTL artikli 107 lõike 3 punktile c. Mis puudutab hea halduse põhimõtet riigiabi valdkonnas, siis hästi väljakujunenud kohtupraktika kohaselt nõuab see põhimõte, et komisjon uuriks asjaomast meetet hoolikalt ja erapooletult (vt kohtuotsus, 9.9.2009, *Holland Malt vs. komisjon*, T-369/06, EKL, EU:T:2009:319, punkt 195 ja seal viidatud kohtupraktika).

Esimene etteheide tõendite arvesse võtmata jätmise kohta

117 Hispaania Kuningriik väidab, et komisjon ei arvestanud kõiki tõendeid, mis käsitlesid maapealse platvormi ja satelliitplatvormiga kaasnevate kulude võrdlust.

118 Esiteks kinnitab Hispaania Kuningriik, et komisjon ei võtnud vaidlustatud otsuses selle kohta kehtivaid põhjendusi esitamata arvesse Hispaania ametivõimude poolt 2007. aasta juulis koostatud uuringut maapealse digitaaltelevisiooni üleriigilise levi tagamise protsessi kulude kohta, millest ilmnis *ex ante*, et maapealne digitaaltelevisioon on satelliitplatvormist tõhusam.

119 Need argumendid tuleb tagasi lükata. Nimelt nähtub vaidlustatud otsuse põhjendustest 52 ja 156, et komisjon võttis eespool punktis 118 nimetatud uuringut arvesse. Selle otsuse põhjendus 52 sisaldab Hispaania ametivõimude ülevaadet sellest uuringust. Vaidlustatud otsuse põhjenduses 156 analüüsis komisjon seda uuringut. Sellega seoses märkis ta, et kõnealuses uuringus ei tõestata piisavalt maapealse platvormi paremust satelliitplatvormi ees. Tema hinnangul tehakse uuringus hoopis järeldus, et konkreetse tehnoloogilise lahenduse valikut leviala laiendamiseks tuleb analüüsida iga piirkonna puhul eraldi, võttes arvesse iga piirkonna topograafilisi ja demograafilisi eripärasid. Komisjon leidis, et selles uuringus tehtud järeldus toetab vajadust korraldada tehnoloogiliselt neutraalne hange, et määrata kindlaks, milline platvorm on kõige sobivam.

120 Tuleb märkida, et eespool punktis 118 viidatud uuringu punkti 6 kohaselt analüüsisid Hispaania ametivõimud kahte võimalikku stsenaariumi, st leviala laiendamist elanikkonna hulgas 98%-lt 100%-le ja leviala laiendamist elanikkonna hulgas 96%-lt 100%-le. Kumbki neist kahest stsenaariumist ei vasta leviala laiendamisele elanikkonna hulgas 96%-lt 98,5%-le. Lisaks sellele on kõnealuse uuringu neid kahte stsenaariumi puudutava järelduse kohaselt tõenäoline, et kõige sobivam lõplik lahendus on see, mis võtab arvesse kahte alternatiivi, st maapealset platvormi ja satelliitplatvormi, kuna üht või teist lahendust kasutatakse vastavalt elanikkonna, kelleni leviala laieneb, füüsilise asukoha tingimustele ja asjaoludele. Võimatu on ette näha kummagi alternatiivi proportsiooni lõplikus lahenduses, viimata eelnevalt läbi üksikasjalikku uuringut autonoomsete piirkondade kaupa, mis võtab arvesse maapinna orograafiat, elanikkonna territoriaalset jaotust ja olemasoleva televisiooni edastusvõrgu olukorda. Nagu komisjoni väidab, ei eelista kõnealuses uuringus tehtud järeldus seega kuidagi II piirkonnas maapealset tehnoloogiat. Lisaks sellele tuleb välja tuua, et vastupidi Hispaania Kuningriigi väidetule ei sedastanud komisjon, et kõnealust uuringut ei koostanud sõltumatu ekspert.

121 Teiseks tuleb tagasi lükata Hispaania Kuningriigi argumendid, mille kohaselt komisjon ei tellinud vastupidi lubatule omaenda uuringut erinevate lahenduste kulude kohta. Nimelt ei ole Hispaania Kuningriik tõendanud, et komisjon kohustus omaenda uuringu läbi viima, ja komisjon vaidleb sellele ka vastu. Vastupidi Hispaania Kuningriigi väidetule ei sisalda komisjoni 27. mai 2011. aasta kiri Hispaania ametivõimudele mingit vastavasisulist kohustust.

- 122 Kolmandaks, Hispaania Kuningriik väidab, et komisjon piirdus eespool punktis 13 viidatud operaatori uuringu heakskiitmisega, kuigi see uuring oli tehtud *ex post*. Baskimaa autonoomne piirkond saatis oma hinnangu kulude kohta vastusena komisjoni 14. veebruari 2012. aasta teabenõudele. Hinnangust ilmses, et maapealse digitaaltelevisiooni lahenduse kulud oli madalamad. Lisaks sellele esitasid Andaluusia (Hispaania), Galicia (Hispaania) ja Baskimaa autonoomsed piirkonnad komisjonile koopia selle operaatori poolt koostatud esitlusest, tuues välja satelliitlahenduse kulud. Hispaania Kuningriik leiab, et nende autonoomsete piirkondade hinnangu kohaselt oleks kõnealuse operaatori pakkumised toonud kaasa suuremad kulud kui maapealse lahenduse omad. Vaidlustatud otsuses komisjon neid asjaolusid arvesse ei võtnud. Lisaks sellele oli komisjon sama operaatori koostatud uuringut eelistades erapoolik.
- 123 Sellega seoses tuleb märkida, et vastupidi Hispaania Kuningriigi väidetule ei lükanud komisjon haldusmenetluses teatud autonoomsete piirkondade esitatud arvutusi tagasi eespool punktis 13 nimetatud operaatori uuringu põhjal. Nimelt nähtub vaidlustatud otsuse põhjendusest 157, et komisjon lükkas need arvutused tagasi seetõttu, et peale selle, et kindel ei olnud nende arvutuste tegemise aeg, ei olnud ükski neist piisavalt üksikasjalik ja usaldusväärne, et õigustada leviala laiendamiseks maapealse tehnoloogia valimist. Pealegi ei olnud ühtki neist teinud sõltumatu ekspert.
- 124 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 158 nimetas komisjon eespool punktis 13 viidatud operaatori 2008. aasta novembris koostatud uuringut, nagu nähtub kõnealuse otsuse põhjendusest 67, selleks, et tuua välja vastuolud telekommunikatsiooni taristu käitaja ja võrguseadmete tarnija esitatud uuringus võrreldes kõnealuse uuringuga. Samas ei kinnitanud komisjon kuidagi viimati mainitud uuringu tulemuste kehtivust. Ta üksnes lükkas tagasi selle käitaja poolt esitatud kulude kasutatavuse, kuna need pärinesid aastast 2010 ja olid seega tehtud pärast asjaomaste meetmete rakendamist.
- 125 Sellest järeldub, et komisjon võttis teatud autonoomsete piirkondade esitatud arvutusi arvesse ja et ta ei eelistanud kuidagi eespool punktis 13 nimetatud operaatori uuringut. Seega tuleb Hispaania Kuningriigi argumendid tagasi lükata.
- 126 Neljandaks, Hispaania Kuningriik väidab, et komisjon ei võtnud ekslikult arvesse maapealse digitaaltelevisiooni ja satelliitlahenduse kasutajatele tekkivate vastuvõtukulude võrdlevat uuringut, mille viis 20. septembril 2012 läbi nõustajast äriühing ning mille kohaselt oleksid satelliitplatvormi kulud olnud 7,7 korda suuremad kui maapealse digitaaltelevisiooni kulud.
- 127 Need argumendid tuleb tagasi lükata. Nimelt esiteks võrdleb eespool punktis 126 viidatud uuring, mis esitati komisjonile ühe teise tema poolt uuritava toimiku raames, kulusid, mis seonduvad televisiooni vastuvõtuseadmete kohandamisega igas majapidamises kogu Hispaania elanikkonna seas, mitte ainult II piirkonnas pärast digitaalsete sageduste vabanemist. Teiseks võrdleb see kulusid 2012. aastal eksisteerinud olukorrast lähtudes. Samas ei esita Hispaania Kuningriik ühtegi tõendit, mis võimaldaks järeldada, et kõnealust olukorda puudutavad arvutused oleksid olnud asjakohased hindamiseks alates aastast 2008 võetud meetmete sobivust, ning kohtupraktika kohaselt tuleb küsimus, kas meede on riigiabi, lahendada selle meetme võtmise ajal kehtinud olukorda silmas pidades (vt kohtuotsus, 12.5.2011, Région Nord-Pas-de-Calais ja Communauté d'Agglomération du Douaisis vs. komisjon, T-267/08 ja T-279/08, EKL, EU:T:2011:209, punkt 143 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 128 Esimene etteheide tuleb seega tagasi lükata.

Teine etteheide haldusmenetluse läbiviimises ühtsuse puudumise suhtes

- 129 Hispaania Kuningriik väidab, et komisjon eksis, kui piirdus esialgu tööstus-, turismi ja kaubandusministri meetmete analüüsimisega. Autonoomsete piirkondade poolt võetud üksikasjalikumad meetmed kaasas komisjon oma analüüsi alles hiljem. Leviala laiendamise protsess tuli läbi viia neutraalselt, nagu seda kinnitas ka komisjon oma 17. aprilli 2009. aasta kirjas. Hispaania

- Kuningriigi sõnul võis juhtuda, et selle protsessi käigus ei olnud üks või teine hankemenetlus neutraalne. Ometi eeldas komisjon, et kogu protsessis puudus neutraalsus, kahtlustades, et kui ei olnud tõendatud vastupidi, ei olnud ükski hankemenetlus neutraalne. Uurimine, mis päädis vaidlustatud otsuse vastuvõtmisega, lõpetati enneaegselt, kuna kõnealune otsus kohustas liikmesriiki seda täiendama ja uurima kõiki hankemenetlusi ükshaaval. Üks tõend selle kohta on vastuolu, mis komisjonil tekkis seoses Kantaabria valitsuse korraldatud hankemenetlusega. Kuigi komisjon leidis, et paljud hankemenetlused ei olnud tehnoloogiliselt neutraalsed, luges ta kõnealuse valitsuse korraldatud hankemenetluse tehnoloogiliselt neutraalseks, mis aga nii siiski ei ole.
- 130 Nende argumentidega ei saa nõustuda.
- 131 Nimelt esiteks, isegi kui eeldada, et komisjoni analüüs lähtus tööstus-, turismi- ja kaubandusministri meetmetest, mõnab Hispaania Kuningriik sõnaselgelt, et komisjon analüüsis oma menetluses ka autonoomsete piirkondade esitatud meetmeid.
- 132 Kuivõrd Hispaania Kuningriik viitab ühtsuse puudumisele menetluse algatamise otsuse ja vaidlustatud otsuse vahel, piisab, kui meenutada, et nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad [ELTL artikli 108] kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339) artikli 6 lõike 1 kohaselt esitatakse ametliku uurimismenetluse algatamise otsuses kokkuvõtlikult asjakohased faktid ja õigusküsimused ning see sisaldab komisjoni esialgset hinnangut selle kohta, kas kavatsetud meetmel on abi iseloom, ja kahtlusi selle siseturuga kokkusobivuse kohta. Nagu eelnevalt viidatud sätte sõnastusest nähtub, on komisjoni analüüs kahtlemata esialgset laadi. Sellest järeldub, et komisjon ei saanud olla kohustatud esitama asjaomase abi lõpuleviidud analüüsi selle menetluse algatamist käsitlevas teates (vt kohtuotsused, 1.7.2009, ISD Polska jt vs. komisjon, T-273/06 ja T-297/06, EKL, EU:T:2009:233, punkt 126 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 30.11.2009, Prantsusmaa vs. komisjon, T-427/04 ja T-17/05, EKL, EU:T:2009:474, punkt 148 ja seal viidatud kohtupraktika). Seoses menetluse algatamise otsusega tuleneb kohtupraktikast, et ELTL artikli 108 lõikes 2 sätestatud uurimisetapi eesmärk on võimaldada komisjonil hankida juhtumi kõigi asjaolude kohta täielikku teavet (kohtuotsus komisjon vs. Sytraval ja Brink's France, punkt 110 eespool, EU:C:1998:154, punkt 38). Sellest tuleneb, et asjaolu, et menetluse algatamise otsus ei viita teatud elementidele, ei võimalda järeldada, et komisjoni läbiviidud menetlus ei olnud ühtne. Pealegi, vastupidi Hispaania Kuningriigi väidetule ei sedastanud komisjon menetluse algatamise otsuses kordagi, et Hispaania valitsus kohustas autonoomseid piirkondi digiteerima kanaleid maapealse tehnoloogia abil.
- 133 Teiseks, mis puudutab komisjoni 17. aprilli 2009. aasta kirja, siis ei too Hispaania Kuningriik välja ühtegi põhjust, miks komisjonil, olles saanud 18. mail 2009 kaebuse, ei olnud õigust kontrollida ELTL artikli 107 lõike 1 rikkumise esinemist.
- 134 Kolmandaks, mis puudutab argumenti, et komisjon lõpetas menetluse enneaegselt, jättes iga hankemenetluse uurimise Hispaania Kuningriigile, siis piisab, kui meenutada, et komisjon võib abikava puhul piirduda kava omaduste uurimisega, selleks et otsuse põhjendustes hinnata, kas kava on sobiv, et viia ellu üht ELTL artikli 107 lõikes 3 toodud eesmärkidest. Seega ei ole ta sellist kava käsitlevas otsuses kohustatud kava alusel igal üksikjuhul antud abi analüüsima. Alles abi tagasinõudmise staadiumis tuleb kontrollida iga asjassepuutuva ettevõtja olukorda eraldi (vt eespool punkt 14).
- 135 Mis aga sellega seoses puudutab Kantaabrias korraldatud hankemenetlust, siis on tõsi, et selles menetluses nõuti teatud dokumente, mis käsitlevad televisiooni ülekandmist ja vastuvõtmist satelliidi kaudu. Samas asjaolu, et kõnealuses hankemenetluses osalesid maapealse platvormi ja satelliitplatvormi operaatorid, kelle hulgas oli ka üks Euroopa satelliidioperaator, räägib vastu Hispaania Kuningriigi argumentidele, et hankemenetlus ei olnud tehnoloogiliselt neutraalne.
- 136 Seetõttu tuleb teine etteheide tagasi lükata.

Kolmas etteheide menetluse liiga pika kestuse ja uurimisjuhi muutmiste kohta

- 137 Hispaania Kuningriik väidab, et komisjoni menetlus kestis liiga kaua. Tema hinnangul oleks komisjon tavapärase tähtaegade kohaselt pidanud selle menetluse lõpetama enne 2012. aasta märtsi. Kõnealuse kestuse tingis asjaolu, et selle juhtumi uurimise eest vastutavat meeskonda komisjonis muudeti.
- 138 Tuleb tõdeda, et kui vaidlusalusest abikavast ei ole teatatud, nagu käesolevalgi juhul, siis määruse nr 659/1999 artikli 4 lõikest 5 ja artikli 7 lõikest 6 tuleneb üheselt mõistetavalt, et need sätted ei ole kohaldatavad. Lisaks on määruse artikli 13 lõikes 2 sõnaselgelt ette nähtud, et võimaliku ebaseadusliku abi korral ei ole komisjon seotud määruse artikli 4 lõikes 5 ning artikli 7 lõikes 6 sätestatud tähtajaga. See järeldus tuleneb ka kohtupraktikast, mille kohaselt ei ole komisjon juhul, kui vaidlusalusest abikavast ei ole teatatud, kohustatud järgima kahe kuu pikkuse uurimistähtaja reeglit, nagu see on ette nähtud määruse nr 659/1999 artikli 4 lõikes 5 (vt kohtuotsus HGA jt vs. komisjon, punkt 104 eespool, EU:C:2013:387, punktid 74 ja 75 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 139 Siiski tuleb meenutada, et komisjon peab riigiabi uurimise menetluses tegutsema mõistliku aja jooksul ning komisjon ei tohi uurimise esialgses etapis tegutsemisest lõputult hoiduda. Tuleb lisada, et menetlustähtaja mõistlikkust tuleb hinnata iga konkreetse juhtumi asjaolude alusel, nagu selle keerukus ja poolte käitumine (vt kohtuotsus HGA jt vs. komisjon, punkt 104 eespool, EU:C:2013:387, punktid 81 ja 82 ning viidatud kohtupraktika).
- 140 Esiteks, uurimise esialgne etapp, st alates 18. maist 2009, mil komisjonile esitati kaebus väidetava abi andmisest teavitamiseks, kuni 29. septembrini 2010, mil algatati ametlik uurimismenetlus, kestis natuke kauem kui kuusteist kuud. Seda aega ei saa pidada ülemäära pikaks, võttes arvesse käesoleva juhtumi asjaolusid, mida iseloomustas eelkõige Hispaania ametivõimude sekkumine keskvõimu, piirkondliku võimu ja kohaliku võimu tasandil ning aeg, mida oli vaja, et esitada täiendavat teavet, nagu nähtub ka menetluse algatamise otsuse põhjendustest 3 ja 4.
- 141 Teiseks, ametlik uurimismenetlus, mis algas menetluse algatamisega 29. septembril 2010 ja lõppes vaidlustatud otsuse tegemisega 19. juunil 2013, kestis natuke vähem kui 33 kuud. Sellega seoses tuleb tõdeda, et vaidlustatud otsuse põhjenduse 4 kohaselt palusid Hispaania ametivõimud komisjonil neile selgituste esitamiseks antud tähtaega pikendada. Peale selle nähtub vaidlustatud otsuse põhjendustest 4 ja 5, et lisaks Hispaania valitsuse selgitustele sai komisjon palju selgitusi autonoomsetelt piirkondadelt ja huvitatud ettevõtjatelt. Viimati mainitud selgitused eeldasid Hispaania ametivõimude vastust. Sama otsuse põhjendustest 6 ja 7 nähtub, et komisjoni, Hispaania ametivõimude ja huvitatud ettevõtjate vahel toimus mitu kohtumist, et kõik huvitatud pooled esitasid omal algatusel teavet ja et komisjon oli sellest hoolimata sunnitud esitama täiendava teabenõude Hispaania ametivõimudele, kes vastasid alles pärast kõnealuse tähtaja pikendamist. Neil asjaoludel ja arvestades kõnealuse valdkonna keerukust, ei olnud ametliku uurimismenetluse kestus ebamõistlik, isegi kui eeldada, et komisjon selle juhtumi uurimise eest vastutavas meeskonnas tehti muudatusi (vt selle kohta kohtuotsus, 16.10.2014, Portovesme vs. komisjon, T-291/11, EKL (väljavõtted), mille peale on esitatud apellatsioonkaebus, EU:T:2014:896, punktid 74–76).
- 142 Kolmas etteheide tuleb seega tagasi lükata.

Neljas etteheide objektiivsuse ja erapooletuse puudumise suhtes

- 143 Hispaania Kuningriik väidab, et komisjon ei tegutsenud haldusmenetluses objektiivselt ja erapooletult. Esiteks võttis komisjon arvesse eespool punktis 13 nimetatud operaatori selgitusi, mis ei seondunud ühegi teabenõudega. Osa nendest selgitustest edastati Hispaania ametivõimudele suure hilinemisega. Teiseks, olgugi et komisjon nõudis Hispaania ametivõimudelt nende selgituste mittekonfidentsiaalseid versioone, rahuldab ta kõnealuse operaatori taotluse, milles paluti tema selgituste mitte avaldamist kolmandatele isikutele. Seega ei olnud Hispaania ametivõimudel võimalik saata selle operaatori

selgitusi asjaga seotud kolmandatele isikutele. Kolmandaks, vaidlustatud otsuse põhjendustes 158, 162–164 ja 166 leidis komisjon, et sama operaatori argumentid on põhjendatud, ilma neid uurimata ja Hispaania ametivõimude selgitustega vastandamata.

- 144 Esmalt, mis puudutab argumente, mille kohaselt võttis komisjon arvesse eespool punktis 13 nimetatud operaatori poolt omal algatusel esitatud selgitusi ja edastas need hilinemisega Hispaania ametivõimudele, siis tuleb esiteks märkida, et vaidlustatud otsuse põhjendusest 6 nähtub, et ka Hispaania ametivõimud edastasid komisjonile omal algatusel teavet, mida viimane ka arvestas. Teiseks, väidetav dokumentide hilinemisega edastamine ei saa iseenesest ja ilma täiendavate tõenditeta põhjendada argumenti, et komisjon ei tegutsenud objektiivselt ja erapooletult. Seega tuleb need argumentid tagasi lükata.
- 145 Teiseks ei tõenda komisjoni objektiivsuse ja erapooletuse puudumist argumentid asjaolu kohta, et komisjon rahuldab eespool punktis 13 nimetatud operaatori taotluse mitte avaldada tema selgitusi kolmandatele isikutele. Nimelt ei tohi komisjon vastavalt määruse nr 659/1999 artiklile 24 avalikustada selle määruse kohaldamisel saadud teavet, mille kohta kehtib ametisaladuse hoidmise kohustus (kohtuotsus, 8.11.2011, *Idromacchine jt vs. komisjon*, T-88/09, EKL, EU:T:2011:641, punkt 43). Pealegi ei väida Hispaania Kuningriik, et ta ei saanud kõiki enda kaitsmiseks vajalikke dokumente.
- 146 Kolmandaks, argumentide raames, mille kohaselt komisjon tunnistas eespool punktis 13 viidatud operaatori argumentid põhjendatuks, ilma neid uurimata ja Hispaania ametivõimude selgitustega vastandamata, viitab Hispaania Kuningriik vaidlustatud otsuse põhjendustele 158, 162–164 ja 166.
- 147 Esiteks, mis puudutab vaidlustatud otsuse põhjendust 158, siis tuleb tõdeda, et komisjon andis selles hinnangu uuringutele, mis käsitlesid kulusid, mille esitas telekommunikatsiooni taristu käitaja ja võrguseadmete tarnija. Sellega seoses leidis ta, et sõltumata asjaolust, et neid uuringuid võis pidada piisavalt sõltumatuteks ja usaldusväärseteks, takistab see, et need on tehtud peale asjaomaste meetmete võtmist, nende kasutamist selleks, et õigustada asjaolu, et Hispaania valitsus ei pidanud kohaseks korraldada tehnoloogiliselt neutraalset hankemenetlust. Komisjon lisas, et eespool punktis 13 nimetatud operaatori poolt esitatud kuluhinnangud, mis näitasid, et satelliittehnoloogia oli tulusam, olid kõnealuste uuringute tulemustega vastuolus.
- 148 Nagu juba on tõdetud (vt eespool punkt 124), nähtub vaidlustatud otsuse põhjendusest 158, et komisjon jättis telekommunikatsiooni taristu käitaja ja võrguseadmete tarnija esitatud uuringud arvesse võtmata ilma, et ta oleks võtnud seisukohta nende sõltumatuse ja usaldusvääruse suhtes, kuna need olid koostatud pärast kõnealuste meetmete võtmist ja vastuolus kuluhinnangutega, mille esitas eespool punktis 13 nimetatud operaator. Vastupidi Hispaania ametivõimude väidetule ei eelistanud komisjon kõnealuse operaatori esitatud uuringut neile, mille esitas kõnealune käitaja. Pigem piirdus komisjon selle operaatori uuringu sisu esitlemisega, mille kohaselt oli satelliittehnoloogia tulusam, mis räägib aga vastu kõnealuse käitaja poolt esitaud uuringute tulemustega. Seda järeldust kinnitab asjaolu, mis nähtub vaidlustatud otsuse põhjendusest 154, et komisjoni hinnangul oleks konkreetse tehnoloogia valiku võinud heaks kiita, kui seda oleks põhjendatud eelnevalt korraldatud uuringu järeldustega, mis tõendavad, et pidades silmas kvaliteeti ja kulu, oli võimalik välja valida vaid üks tehnoloogiline lahendus. Vastupidi Hispaania Kuningriigi väidetule ei teinud komisjon seega järeldust, et sama operaatori uuring oli kehtiv või et see tõendas, et satelliitlahendus oli parem. Tema eesmärk oli kontrollida, kas tehnoloogilise neutraalsuse põhimõtte järgimata jätmise tõttu võis asjaomaseid meetmeid õigustada eelnevalt korraldatud uuring, mis pakub ühte ainsat tehnoloogilist lahendust. Vaidlustatud otsuse põhjendus 158 ei võimalda seega järeldada, et komisjon ei olnud objektiivne ja erapooletu.
- 149 Teiseks, seoses vaidlustatud otsuse põhjendusega 164 väidab Hispaania Kuningriik, et komisjon nõustus eespool punktis 13 nimetatud operaatori hinnangutega piirkondlike kanalite arvu suhtes, selle asemel et võtta arvesse autonoomsete piirkondade poolt esitatud ametlikke andmeid. Selle seisukohaga ei saa nõustuda. Kõnealuses põhjenduses märkis komisjon nimelt kõigest, et asjaomase operaatori hinnangul

oli Hispaania ametivõimude poolt välja toodud piirkondlike kanalite arv 1380 selgelt üle pakutud. Komisjon ei tõdenud aga samas, et asjaomase operaatori hinnang piirkondlike kanalite arvu kohta, ehk 415 kanalit, nagu nähtub kõnealuse otsuse 93. joonealusest märkusest, oli täpne. Leides selles põhjenduses, et Hispaania ametivõimud ei olnud põhistanud oma argumenti, mille kohaselt ei võimalda satelliit tehnoloogia edastada suurt hulka piirkondlikke kanaleid, rakendas komisjon üksnes tõendamiskoormist käsitlevat reeglit, mis on välja toodud selle otsuse põhjenduses 154, millest nähtub, et Hispaania Kuningriigi kohustus oli tõendada, et kvaliteeti ja kulu arvestades oli võimalik välja valida vaid üks tehnoloogiline lahendus.

150 Kolmandaks, seoses vaidlustatud otsuse põhjendusega 166 väidab Hispaania Kuningriik, et komisjon nõustus eespool punktis 13 nimetatud operaatori argumendiga, mille kohaselt oli satelliitlahendus odavam kui maapealne digitaalteleviioon, leides, et kuna riigi tasandil hankemenetlust ei korraldatud, suurendati abi summat. Lisaks, leides selles põhjenduses, et Hispaania valitsus oleks saanud autonoomseid piirkondi julgustada võtma oma hankemenetlustes arvesse võimalikku kokkuvõidu, sedastas komisjon, et need autonoomsed piirkonnad oleks pidanud korraldama spetsiifiliselt satelliit tehnoloogia jaoks kohandatud hankemenetlused.

151 Need argumendid ei tõenda, et komisjon rikkus oma kohustust olla objektiivne ja erapooletu. Nimelt vastupidi Hispaania Kuningriigi väidetule ei nähtu vaidlustatud otsuse põhjendusest 166 kuidagi, et komisjon sedastas, et satelliitlahendus on odavam kui maapealne digitaalteleviioon. Kõnealuses põhjenduses analüüsis komisjon meetme proportsionaalsust ja viitas satelliitlahenduse teatud eripäradele, mida Hispaania ametivõimud oleksid võinud arvesse võtta selleks, et otsustada, milline on kvaliteedi ja kulu mõttes parim tehnoloogiline lahendus. Seega rõhutaski ta võimalikke väiksemaid hindu, mida oleks saadud satelliitlahendusega juhul, kui oleks korraldatud hankemenetlus riigi tasandil. Samuti pakkus ta Hispaania valitsuse välja võimaluse õhutada autonoomseid piirkondi korraldama hankemenetlusi, võttes arvesse teatud platvormidega saavutatavat võimalikku kokkuvõidu. Neid erinevaid elemente esile tõstes ei eelistanud komisjon kuidagi satelliitlahendust.

152 Neljandaks, seoses vaidlustatud otsuse põhjendustega 162 ja 163 väidab Hispaania Kuningriik, et komisjon eksis, kui nõustus eespool punktis 13 viidatud operaatori argumentidega, mis käsitlevad digitaalse dividendi ja LTE neljanda põlvkonna mobiiltelefoni sagedustega kaasnevaid kulusid. Hispaania ametivõimud ei saanud neid kulusid ette näha ajal, mil kavandati üleminekut maapealselt analoogteleviioonilt maapealsele digitaalteleviioonile. Komisjon hindas aastatel 2009 ja 2010 rakendatud meetme sobivust sündmuste alusel, mis leidsid aset aastatel 2011 ja 2012.

153 Sellega seoses tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse põhjendustes 162 ja 163 leidis komisjon, et maapealse lahenduse sobivust alles kaalutakse digitaalse dividendiga kaasnevate kulude tõttu ja edaspidi seatakse see kahtluse alla kulude tõttu, mis on seotud LTE neljanda põlvkonna mobiiltelefoni sagedustega. Oluline on tõdeda, et nende kaalutlusteni jõuti pärast seda, kui komisjon oli vaidlustatud otsuse põhjenduses 159 järeldanud, et kõnealust meedet ei saa pidada sobivaks. Kuna Hispaania Kuningriik ei ole vaidlustanud neid faktilisi asjaolusid, mille põhjal komisjon viitas nende kulude tekkimisele, ei saa järeldada, et komisjon rikkus kõnealustes põhjendustes oma kohustust olla objektiivne ja erapooletu.

154 Seega tuleb neljas etteheide ja sellest johtuvalt kolmas väide tervikuna tagasi lükata.

Kolmanda võimalusena esitatud neljas väide õiguskindluse, võrdse kohtlemise, proportsionaalsuse ja subsidiaarsuse põhimõtte rikkumise kohta seoses abi tagasinõudmise nõudega

155 Hispaania Kuningriik väidab kolmanda võimalusena, viidates määruse nr 659/1999 artiklile 14, et kõnealuse abi tagasinõudmine on vastuolus liidu õiguse üldpõhimõtetega, st õiguskindluse, võrdse kohtlemise, proportsionaalsuse ja subsidiaarsuse põhimõttega.

Esimene väiteosa, mis puudutab õiguskindluse põhimõtte rikkumist

- 156 Hispaania Kuningriik väidab esiteks, et vaidlustatud otsus rikub õiguskindluse põhimõtet, sest tal on tõsiseid raskusi arvutada täpselt välja tagasinõutavad summad. Ta peab kõigepealt kindlaks tegema, kas iga korraldatud hankemenetlus 516 seas oli tehnoloogiliselt neutraalne. Lisaks, kuna iga autonoomne piirkond rakendas oma tegevuskava, on keeruline kindlaks teha summasid, mida ei pea tagasi nõudma, eelkõige osas, mis puudutab asjade tarnimist käsitlevaid riigihankeid ja vähese tähtsusega abi. Peale selle esines tarnimise ja teenuste segaturge, mille puhul on vaja kindlaks teha peamine laad, ning eranditult hooldust puudutavaid turge, mida on oht samastada tarnimisturu kategooriaga. Samuti on vaja kätte saada spetsiifilised andmed autonoomsetele piirkondadele ülekantud summade kohta. Kõnealune otsus ei määratle ei asjaomaseid abisaajaid ega tagasinõutavat summat. Teiseks väidab Hispaania Kuningriik, et vaidlustatud otsus rikub õiguskindluse põhimõtet, sest menetluse algatamise otsus on selle osa. Kolmandaks on tema sõnul õiguskindluse põhimõtet rikutud seetõttu, et komisjon kandis talle üle kohustuse tõendada abi seda osa, mida ei tule tagasi nõuda, sest see on nõukogu 7. mai 1998. aasta määruse (EÜ) nr 994/1998, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist teatavate horisontaalse riigiabi liikide suhtes (EÜT L 142, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 312), artikli 2 kohaselt siseturuga kokkusobiv kui vähese tähtsusega abi.
- 157 Sellega seoses tuleb meenutada, et õiguskindluse põhimõte, mis on üks liidu õiguse üldpõhimõtetest, nõuab, et õigusnormid oleksid selged, täpsed ja ettenähtavate tagajärgedega, et huvitatud isikud saaksid liidu õiguskorraga reguleeritavates olukordades ja õigussuhetes nendest juhinduda (vt kohtuotsus 8.12.2011, *France Télécom vs. komisjon*, C-81/10 P, EKL, EU:C:2011:811, punkt 100 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 158 Tuleb märkida, et liikmesriik, kelle ametivõimud on abi andmisel rikkunud ELTL artiklis 108 ette nähtud menetlusnorme, ei saa tugineda õiguspärase ootuse põhimõttele, et vabaneda kohustusest võtta meetmeid, mis on vajalikud, et täita komisjoni otsust, millega teda kohustati abi tagasi nõudma (kohtuotsus, 14.9.1994, *Hispaania vs. komisjon*, C-278/92–C-280/92, EKL, EU:C:1994:325, punkt 76).
- 159 Käesolevas asjas ei ole Hispaania Kuningriik esitanud ühtegi argumenti, mis lubaks sellest reeglist erandi teha.
- 160 Esiteks, mis puudutab täpsemalt seda, et väidetavalt ei ole esitatud üksikasjalikku kirjeldust selle kohta, kuidas jaotuvad tagasinõutavad abisummad, siis on oluline meenutada, et kui tegemist on abikavasid käsitleva otsuse täitmisega, tuleb asjassepuutuva liikmesriigi ametivõimudel abi tagasinõudmise etapis kontrollida iga puudutatud ettevõtja olukorda eraldi, kuna need ametivõimud on tagastamisele kuuluvate summade täpseks kindlaksmääramiseks parimas olukorras. Sellest järeldub, et komisjon võib tagasimaksmisele kuuluvate summade täpse suuruse väljaarvutamise jätta pädevate siseriiklike ametivõimude ülesandeks (vt kohtuotsus, 13.5.2014, *komisjon vs. Hispaania*, C-184/11, EKL, EU:C:2014:316, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika). Ükski liidu õiguse säte ei nõua komisjonilt siseturuga kokkusobimatuks tunnistatud abi tagasinõudmist määrates tagastatava abi täpse suuruse kindlaksmääramist. Tegelikult piisab sellest, kui komisjoni otsuses sisalduvad andmed, mis võimaldavad otsuse adressaadil iseseisvalt ja liigsete raskusteta see summa määratleda (vt kohtuotsus, 12.5.2005, *komisjon vs. Kreeka*, C-415/03, EKL, EU:C:2005:287, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika). Kuna käesolevas asjas liigitati hankemenetlused vaidlustatud otsuse põhjendustes 183–188 ja komisjon sedastas selle otsuse põhjendustes 189–197 erinevad abisaajate kategooriad, ei võimalda ükski Hispaania Kuningriigi esitatud tõend järeldada, et kõnealusel liikmesriigil võib tekkida ülemääraseid raskusi tagasinõutava summa kindlaksmääramisel.
- 161 Teiseks, seoses argumendiga, mille kohaselt vaidlustatud otsus ei määratle asjaomaseid abisaajaid, tuleb tõdeda, et koostoimes selle otsuse põhjendustega 100–112 on kõnealuse otsuse põhjenduses 182 esitatud piisavalt teavet, mis võimaldab Hispaania Kuningriigil määrata kindlaks isikud, kes said asjaomasest meetmest kasu. Nimelt on selle põhjenduse kohaselt platvormioperaatorid abisaajad juhul,

kui nad saavad otse rahalisi vahendeid, mis on suunatud nende võrkude parendamisse ja laiendamisse või käitamisse ja hooldamisse. Lisaks, kui abi kantakse üle riigi osalusega äriühingutele, kes korraldavad seejärel leviala laiendamiseks hankemenetlusi, peetakse väljavalitud platvormioperaatorit kaudseks abisaajaks. Kuna Hispaania Kuningriik ei ole esitanud tõendeid, mis võimaldaks järeldada, et vaidlustatud otsuses sisalduvaid kõnealuseid asjaolusid arvestades tekivad tal liigsed raskused seoses asjaomase abi saajate kindlaksmääramisel, tuleb tema argumendid tagasi lükata.

- 162 Lisaks olgu meenutatud, et kui Hispaania ametivõimudel oli selles suhtes tõiseid kahtlusi, võisid nad nagu iga liikmesriik, kes abi tagasinõudmise kohustust täites pörkub ettenägematute raskustega, jätta need raskused komisjoni hinnata, et lahendada need vastavalt lojaalse koostöö põhimõttele ja järgides igakülgset aluslepingu riigiabi käsitlevaid sätteid (kohtuotsus, 13.6.2002, *Madalmaad vs. komisjon*, C-382/99, EKL, EU:C:2002:363, punkt 92, ja kohtuotsus komisjon *vs. Hispaania*, punkt 160 eespool, EU:C:2014:316, punkt 66). Abi tagasinõudmist kohustava komisjoni otsuse täitmisel tekkivad võimalikud raskused, olgu need menetluslikku või muud laadi, ei saa mõjutada akti õiguspärasust (vt kohtuotsus, 1.7.2009, *KG Holding jt vs. komisjon*, T-81/07–T-83/07, EKL, EU:T:2009:237, punkt 200 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 163 Kolmandaks, mis puudutab argumente, mille kohaselt on olukord Hispaanias keeruline, kuna autonoomsed piirkonnad viisid ellu erinevad tegevuskavad, siis tuleb meenutada, et kui komisjon peab tegelema abikava küsimusega, nagu käesolevas asjas, ei ole ta üldjuhul võimeline ega kohustatudki täpselt kindlaks määrama igale üksikule abisaajale makstud summat. Seega saab abikava raames ühe abisaajaga seotud konkreetseid asjaolusid hinnata alles abi tagasinõudmise staadiumis (vt kohtuotsus, 31.5.2006, *Kuwait Petroleum (Nederland) vs. komisjon*, T-354/99, EKL, EU:T:2006:137, punkt 67 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 164 Neljandaks, mis puudutab argumente, mille kohaselt pani komisjon Hispaania Kuningriigile kohustuse tõendada abi seda osa, mida ei tulnud tagasi maksta, sest see oli vastavalt määruse nr 994/1998 artiklile 2 siseturuga kokkusobiv, siis tuleb märkida, et asjaolud, mille alusel saab meedet pidada vähese tähtsusega abiks, on sätestatud komisjoni 15. detsembri 2006. aasta määruses (EÜ) nr 1998/2006, milles käsitletakse ELTL artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 379, lk 5). Liikmesriigi ülesanne on abi tagasinõudmise etapis esitada kogu vajalik teave, et oleks võimalik kindlaks määrata, millistel juhtudel tagasinõudmist ei toimu, kuna vähese tähtsusega abi tingimused on täidetud.
- 165 Viiendaks, kuna Hispaania Kuningriik väidab üldiselt ja ühtegi täpsustust selle kohta esitamata, et asjaolu, et komisjon liitis menetluse algatamise otsuse vaidlustatud otsusesse, rikub asjaomase abi tagasinõudmisel õiguskindluse põhimõtet, tuleb tema argumendid samuti tagasi lükata. Tõepoolest on nii, et komisjon märkis vaidlustatud otsuse põhjenduses 41, et menetluse algatamise otsust tuleb käsitada vaidlustatud otsuse lahutamatu osana. Ent kuigi on tõsi, et oma laadilt esialgses menetluse algatamise otsuses, sisalduvate kõigi kaalutluste integreerimist vaidlustatud otsusesse on raske ühitada vaidlustatud otsuses sisalduva komisjoni hinnangu lõpliku laadiga, ei sisalda menetluse algatamise otsus siiski ühtegi kaalutlust asjaomase abi tagasinõudmise kohta.
- 166 Seetõttu tuleb käesoleva väite esimene osa tagasi lükata.

Teine väiteosa, mis puudutab võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist

- 167 Hispaania Kuningriik väidab, et kui välja maksmata jäänud abimaksud vaidlustatud otsuse artikli 3 lõike 4 kohaselt tühistada, ei saa võrguoperaatoritelt enam nõuda, et nad jätkaksid II piirkonnas võrgu käitamist ja hooldamist, mis tooks kaasa televisioonisignaali katkemise kõnealuses piirkonnas. Signaali katkemine mõjutaks eelkõige vähesoodsas olukorras olevate isikute gruppi nagu näiteks eakad ja väikese sissetulekuga isikud, mistõttu rikutaks võrdse kohtlemise põhimõtet. Juurdepääs telekanalitele muude võrkude kaudu oleks nende isikute jaoks võimatu vajalike investeeringute kulu tõttu.

- 168 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et võrdse kohtlemise põhimõtte nõuab, et sarnaseid olukordi ei käsitletaks erinevalt ja erinevaid olukordi ei käsitletaks ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui selline kohtlemine on objektiivselt põhjendatud (vt kohtuotsus, 14.9.2010, Akzo Nobel Chemicals ja Akros Chemicals vs. komisjon jt, C-550/07 P, EKL, EU:C:2010:512, punkt 55 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 169 Käesolevas asjas ei ole komisjon seda põhimõtet rikkunud. Nimelt leides, et maapealse televisiooniplatvormi operaatoritele maapealse digitaaltelevisiooni võrgu kasutuselevõtmiseks, hooldamiseks ja käitamiseks ebaseaduslikult antud abi, välja arvatud abi, mis anti vastavalt tehnoloogilise neutraalsuse põhimõttele, on siseturuga kokkusobimatu, ja kohustades selle abi vaidlustatud otsuse alusel tagasi nõudma, ei käsitletud komisjon sarnaseid olukordi erinevalt ega erinevaid olukordi ühtemoodi.
- 170 Sellega seoses tuleb samuti meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab võrdse kohtlemise põhimõtte järgimisel arvestama seaduslikkuse põhimõttega, mille kohaselt ei või keegi tugineda enda huvides kolmanda isiku kasuks toime pandud õigusnormi rikkumisele (vt kohtuotsus, 10.11.2011, The Rank Group, C-259/10 ja C-260/10, EKL, EU:C:2011:719, punkt 62 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 171 Lisaks tuleb märkida, nagu väidab ka komisjon, et mitte ükski Hispaania Kuningriigi esitatud tõend ei võimalda kinnitada, et vaidlustatud otsus toob asjaomase riigiabi tagasinõudmist ja väljamaksmata jäänud maksete tühistamist määrates tegelikult kaasa maapealse digitaaltelevisiooni teenuse katkemise terves II piirkonnas ja võtab seeläbi puudutatud elanikkonnalt võimaluse teostada oma põhiõigust televisiooni kaudu teabe saamisele. Hispaania Kuningriik ei ole esitanud piisavaid täpsustusi seoses asjaomaste tagasinõudmis- ja tühistamise meetmete poolt puudutatud erinevate maapealsete televisiooniplatvormide operaatorite arvu, nimede, õigusliku vormi ja finantsilise võimsusega ning ta ei ole pidanud vajalikuks kirjeldada näitlikustaval ja illustreerival eesmärgil mitte ainsagi operaatori olukorda ega summat, mis tuleb tagasi maksta või mis on vajalik asjaomaste saatekeskuste käitamise- ja hooldamisteenuste säilitamiseks. Neil asjaoludel tuleb Hispaania Kuningriigi väiteid televisiooniteenuse katkemise kohta II piirkonnas juhul, kui asjaomane abi tagasi nõuda, pidada kinnitamata eeldusteks.
- 172 Lisaks sellele tuleb meenutada, et vaidlustatud otsus ei mõjuta kohustust katta peaaegu kogu II piirkond riiklike kanalite levialaga (vt eespool punkt 46) ja et Hispaania Kuningriigi ülesanne on korraldada digitaaltelevisiooni võrgu laienemine kooskõlas liidu õigusega riigiabi valdkonnas.
- 173 Seega tuleb teine väiteosa tagasi lükata.

Kolmas väiteosa, mis puudutab proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist

- 174 Hispaania Kuningriik väidab, et vaidlustatud otsus rikub proportsionaalsuse põhimõtet nii seetõttu, et see toob kaasa televisioonisignaali katkemise II piirkonnas kui ka seetõttu, et teiste tehnoloogiate operaatoritel puudub huvi osaleda hankemenetlustes. Tema hinnangul tuleneb see huvi puudumine hankemenetluste vastu, mille suhtes leidis komisjon, et need ei ole tehnoloogiliselt neutraalsed, väikesest eelisest, mille tingib territoriaalne piiratus. See piiratus tuleneb pädevuste jaotamisest Hispaania ametivõimude eri tasandite vahel. Huvi puudumine ilmnes ka Kanaari saartel korraldatud tehnoloogiliselt neutraalsetest hankemenetlustest, mille raames ei esitanud satelliitoperaatorid mitte ühtegi pakkumust. Seega ei kaota abisaajad abi tagasi makstes eelist, mis neil oma konkurentide ees turul oli, kuna on peaaegu kindel, et nad oleks saanud selle eelise, olles edukas pakkuja neutraalsetes hankemenetlustes. Asjaomase abi tagasi maksmata jätmine ei tekita seega muude kui maapealse digitaaltelevisiooni platvormide operaatoritele mingit kahju.
- 175 Olgu meenutatud, et proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt on nõutav, et liidu institutsioonide võetud meetmed ei ületaks määra, mis on sobiv ja vajalik taotletavate eesmärkide saavutamiseks, ning juhul, kui on võimalik valida mitme sobiva meetme vahel, tuleb võtta kõige vähem koormav meede (vt

kohtuotsused, 17.5.1984, Denkvit Nederland, 15/83, EKL, EU:C:1984:183, punkt 25 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 9.9.2009, Diputación Foral de Álava jt, T-230/01–T-232/01 ja T-267/01–T-269/01, EU:T:2009:316, punkt 376 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 176 Kohtupraktikast tuleneb, et ebaseadusliku abi kaotamine selle tagasinõudmise kaudu on abi ebaseaduslikuks tunnistamise loogiline tagajärg, mistõttu ei saa selle abi tagasinõudmist varasema olukorra taastamise eesmärgil pidada põhimõtteliselt ebaseaduslikuks meetmeks aluslepingu riigiabi käsitlevate sätete eesmärkide suhtes (vt kohtuotsus, 28.7.2011, Diputación Foral de Vizcaya vs. komisjon, C-471/09 P–C-473/09 P, EU:C:2011:521, punkt 100 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 177 Käesolevas asjas ei ole Hispaania Kuningriik esitanud ühtegi argumenti, mis võimaldaks sellest reeglist erandit teha.
- 178 Nimelt esiteks, kuivõrd Hispaania Kuningriik väidab, et vaidlustatud otsus toob kaasa televisioonisignaali katkemise II piirkonnas, siis piisab, kui tõdeda, et see väide tuleb tagasi lükata (vt eespool punktid 171 ja 172). Käesoleva väiteosa raames tuleb lisada, et mainitud otsus ei kohusta Hispaania Kuningriiki tagasi nõudma kõiki antud toetusi ega tühistama kõiki seonduvaid makseid, vaid kõnealune liikmesriik peab tagasi nõudma vaidluselise abi ja tühistama vaidluselised maksed osas, milles ei järgitud tehnoloogilise neutraalsuse põhimõtet ja milles seda meedet ei saa pidada vähese tähtsusega abiks.
- 179 Teiseks, mis puudutab argumente, mille kohaselt ei kaota abisaajad oma eelist, kuna muude kui maapealse digitaaltelevisiooni platvormide operaatoritel puudub huvi osaleda hankemenetlustes, siis piisab, kui märkida, et Hispaania Kuningriigi enda sõnul ei ole selline tagajärg kindel ja seega on tegemist vaid hüpoteesiga.
- 180 Järelikult tuleb kolmas väiteosa tagasi lükata.

Neljas väiteosa, mis puudutab subsidiaarsuse põhimõtte rikkumist

- 181 Hispaania Kuningriik väidab, et komisjon rikkus subsidiaarsuse põhimõtet, üritades vaidlustatud otsuses kehtestada konkreetset audiovisuaalset mudelit. See küsimus on siiski liikmesriikide vastutusalas.
- 182 Selle seisukohaga ei saa nõustuda. Nimelt kuna abi siseturuga kokkusobivuse hindamine on komisjoni ainupädevuses ja selle üle teostab kontrolli liidu kohus, ei saanud komisjon rikkuda subsidiaarsuse põhimõtet (vt selle kohta kohtuotsus Mitteldeutsche Flughafen ja Flughafen Leipzig-Halle vs. komisjon, punkt 35 eespool, EU:C:2012:821, punkt 79 ja seal viidatud kohtupraktika). ELL artikli 5 lõike 3 kohaselt kehtib see põhimõtte vaid valdkondades, mis ei kuulu liidu ainupädevusse.
- 183 Seega tuleb käesoleva väite neljas osa ja sellest tulenevalt käesolev väide tervikuna tagasi lükata.

Neljanda võimalusena esitatud viies väide teabe saamise põhiõiguse rikkumise kohta seoses abi tagasinõudmise nõudega

- 184 Hispaania Kuningriik väidab neljanda võimalusena, et vaidluselise eeldatava abikava raames kõikide teostamata jäänud maksete tühistamine võtab 1,2 miljonilt elanikult igasuguse võimaluse juurdepääsuks mõnele televisioonikanalile ja takistab neil teostada Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 11 sätestatud õigust saada teavet. Selle õiguse riive ei ole ei põhjendatud ega proportsionaalne.

- 185 Sellega seoses piisab, kui märkida, et Hispaania Kuningriigi argumendid, mille kohaselt toob vaidlustatud otsus kaasa televisioonisignaali katkemise II piirkonnas, lükati juba neljanda väite teise osa analüüsis tagasi (vt eespool punktid 171 ja 172). Kohustades vaidlustatud otsuse artikli 3 lõikes 4 tühistama kõik maksed, ei rikkunud komisjon seega põhiõiguste harta artiklis 11 ette nähtud õigust saada teavet.
- 186 Järelikult tuleb viies väide tagasi lükata ja seega hagi tervikuna rahuldamata jätta.

Kohtukulud

- 187 Üldkohtu kodukorra artikli 134 lõike 1 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud Hispaania Kuningriigi kahjuks, tuleb komisjoni kohtukulud põhimenetluses ja ajutiste meetmete kohaldamise menetluses vastavalt komisjoni nõudele välja mõista Hispaania Kuningriigilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (viies koda)

otsustab:

- 1. Jätta hagi rahuldamata.**
- 2. Mõista kohtukulud põhimenetluses ja ajutiste meetmete kohaldamise menetluses välja Hispaania Kuningriigilt.**

Dittrich

Schwarcz

Tomljenović

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 26. novembril 2015 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

Vaidluse taust	1
Menetlus ja poolte nõuded	6
Õiguslik käsitlus	6
Esimene väide ELTL artikli 107 lõike 1 rikkumise kohta	7
Esimene väiteosa, mis tugineb majandustegevuse puudumisele	7
Teine väiteosa, mis tugineb majandusliku eelise puudumisele ja üldist majandushuvi pakkuva teenuse olemasolule	9
– Eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuses Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (EU:C:2003:415) esitatud esimene kriteerium, mis käsitleb avaliku teenuse kohustuse täitmist	10
– Eespool punktis 17 viidatud kohtuotsuses Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg (EU:C:2003:415) esitatud neljas kriteerium, mis käsitleb kogukonnale võimalikult väikese kulu tagamist	14
Kolmas väiteosa, mis käsitleb asjaolu, et konkurentsi ei ole moonutatud	15
Teine väide, mis on esitatud teise võimalusena ja mis käsitleb ELTL artikli 106 lõike 2 ja artikli 107 lõike 3 punkti c rikkumist	16
Kolmas väide menetlusnormide rikkumise kohta	19
Esimene etteheide tõendite arvesse võtmata jätmise kohta	20
Teine etteheide haldusmenetluse läbiviimises ühtsuse puudumise suhtes	21
Kolmas etteheide menetluse liiga pika kestuse ja uurimisjuhi muutmiste kohta	23
Neljas etteheide objektiivsuse ja erapooletuse puudumise suhtes	23
Kolmanda võimalusena esitatud neljas väide õiguskindluse, võrdse kohtlemise, proportsionaalsuse ja subsidiaarsuse põhimõtte rikkumise kohta seoses abi tagasinõudmise nõudega	25
Esimene väiteosa, mis puudutab õiguskindluse põhimõtte rikkumist	26
Teine väiteosa, mis puudutab võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist	27
Kolmas väiteosa, mis puudutab proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist	28
Neljas väiteosa, mis puudutab subsidiaarsuse põhimõtte rikkumist	29
Neljanda võimalusena esitatud viies väide teabe saamise põhiõiguse rikkumise kohta seoses abi tagasinõudmise nõudega	29
Kohtukulud	30

